

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': הנוטע לסייג ולקורות, פטור מן הערלה ומותר לאכול את הפירות. רבי יוסי אומר. אפילו אמר החלק הפנימי של אותו עץ יהיה למאכל והחיצון לסייג, הפנימי חייב והחיצון פטור:

גמ': **תנן**, הנוטע לסייג ולקורות, פטור מן הערלה. מ"ט? דכתיב [ויקרא יט כג] ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים. את שהוא למאכל חייב. לסייג ולקורות ולעצים פטור. מעתה שכתוב עץ מאכל, אותו של מאכל, אפילו חישוב עליו לסייג יהא חייב? ת"ל, ונטעתם כל עץ מאכל רק שנטעתו לשם מאכל חייב. תנן, רבי יוסי אומר. אפילו אמר החלק הפנימי של העץ למאכל והחיצון לסייג, הפנימי חייב והחיצון פטור. מ"ט דרבי יוסי? אמר רבי יוסי. ילמד דבר מתחילתו. ממשמע שנאמר [ויקרא יט כג] שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל. וכי אין אנו יודעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר? מה ת"ל ונטעתם כל עץ מאכל? את אותו חלק בעץ שהוא למאכל, חייב. לסייג ולקורות ולעצים, פטור. רבי יונה אמר. למד דבר מסופו. ממשמע שנאמר [ויקרא יט כה] ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו. וכי אין אנו יודעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר? מה ת"ל ונטעתם כל עץ מאכל? את אותו חלק בעץ שהוא למאכל חייב. לסייג ולקורות ולעצים פטור. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר. בד"א שאם נטע לסייג ולקורות ולעצים פטור? בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים עץ פרי שהוא ראוי לקורות ולעצים. נטע דבר שאין ראוי להם, חייב. דבטלה דעתו. יאות אמר רשב"ג. מ"ט דרבנין שפוטרים אפילו בעצים שאינם ראויים לסייג ולקורות ולעצים? א"ר זעירא, במשנה סדר נטיעתם וניכר שלא נטעם למאכל. כגון אם נטעם לעצים ברוצף ולא הרחיק בן האילנות כדרך שרגילים. נטעם לקורות במשפה שקוצץ את הענפים כדי שיתעבו הקורות. נטעם לסייג, מקום הסייג מוכיח עליו. תני בשם רבי מאיר. כל האילנות באין למחשבת פטור, חוץ מן הזית ומן התאינה. שאף אם חשב עליהם לסייג ולקורות בטלה דעתו. ר"מ כדעתיה. דתנן, המדלה את הגפן על מקצת אפיפירות סוכת קורות כדי שהגפן תלך עליהם לא יביא זרע אל תחת המותר. ואם הביא זרע לשם לא קידש. ואם הולך החדש מעל הזרעים אסור. וכן המדלה על מקצת אילן סרק. המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל, מותר להביא זרע אל תחת המותר. רבי מאיר אומר, כל אילנות אילן סרק, חוץ מזית ותאינה. תני בשם ר"ש. אין לך עץ פרי שבא למחשבת פטור, אלא שלשת המינין בלבד, רימון ושקמה וצלף שמקובל להשתמש בצלף לסייג בשיקמה לקורות וברימון לעצים, וגם אינם חשובים. אילנות שחשב עליהם לסייג ולקורות ונפטרו מערלה, מהו שיהו חייבין במעשר? תפלוגתא דר' אבא [דף א עמוד ב] בר ממל ודר' אילא. דאיתפלגון. המשמר פירותיו לעצים. רבי אבא בר ממל אמר חייב במעשרות. ר' אילא אמר בשם ר' יוסי פטור. ר' אבא בר ממל אמר חייב, מן הדא דכתיב [דברים יד כט] ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך. ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו מעשר. יצא הפקר שידך וידו שווין בו. הוא לקט היא שכחה היא פאה היא הבקר. וכאן שמשמר את פירותיו אף ששומרם אגב העצים, אין זה הפקר שידך וידו שווין בו וחייב במעשר. ר' הילא אמר בשם ר' יוסי, פטור מן הדא דתנן, כוסבר שזרעה לזרע, ירקה פטור מן המעשרות, דכיון שאין דעתו על הירק, הירק בטל לזרע ופטור ממעשרות. אף כאן כששומר את האילן לעצים, הפירות שאין דעתו עליהם בטלים ופטורים ממעשר. ולא היא דאפשר שאן צמח מאכל נפטר מידי מעשרות לגמרי ושנייא היא כוסבר שיש לו גורן אחרת להתחייב במעשרות. שהרי הזרע חייב. אבל לעץ הפרי האלו אן גורן אחרת להתחייב במעשרות. שהרי הקורות עצמם פטורים. לכן חייב על הפירות ואלא היידא אמר דא מהיכן נכל להביא ראה שהפירות פטורים? מדתנן, המקיים מליאה שדה שלמה של כרוב לזרע, בטלה דעתו וחייב במעשרות. שאן דרך להשאיר שדה כרוב שלמה לזרע. קלחין יחידין, לא בטלה דעתו ופטור ממעשרות. אמר רבי יונה הא דתני המקיים מליאה שדה שלמה של כרוב לזרע, בטלה דעתו וחייב במעשרות, והוא שליקטו כשכל השדה היה עדיין ירק. אבל לא ליקטו כשהוא ירק אלא רק אחר שהתחיל להתקשות לזרע פטור. שאחר שהתקשה הרי הוא כעץ בעלמא. וכי כך אנו אומרים, עצים חייבין במעשרות? וכל זה דווקא במקיים מליאה שדה שלמה של כרוב לזרע. אבל בקלחין יחידים, אפילו ליקטן כשהיו ירק פטור מן המעשר, כיון שדעתו לזרע, אף שאין להם גורן אחרת לחיוב מעשר. אף בנוטע לסייג, כיון שאין דעתו על הפירות, פטור מן המעשר. הנוטע לסייג מהו שיהיו אסורין הפירות משום גזל? פשיטא שאסורים משום גזל, הרי אף הפירות משמשים לסייג שתופסים מקום. ואפילו לא יהיו אלא כעצים, וכי

עצים אינן אסורין משום גזל. מה צריכה ליה? כגון אילן תותייה דלית בהון ממש. **עצים שפירותיהם אינם חשובים וסתם בני אדם נוטעים אותם לשם עצים.** מה הדין אם נטע אותם לשם פירותיהם, כגון רימין שנטעו לשם רימין. הדס שנטען לשם בנות הדס ענבי ההדס. אית תניי תניי חייב, אית תניי תניי פטור. א"ר חסדא. מאן דאמר חייב, במקום שרוב משמרין. מ"ד פטור, במקום שאין הרוב משמרין. ושיי הברייתות אינם חולקות אלא משלימות אחת את השניה וכאילו נאמר, **רימין שנטען לשם רימין. הדס שנטען לשם בנות הדס ענבי ההדס חייבים משום ערלה.** במה דברים אמורים במקום שרוב משמרין. אבל במקום שאין הרוב משמרין, פטור. רבי יוסי בעי. אם במקום שהרוב משמרין, למה לי חישוב? כמו שאמרה הברייתא שנטע אותם לשם רימין. אפילו לא חישוב אלא נטע אותם סתם צריך להיות חייב. וכי כך אנו אומרים זית ותאנה עד שיחשוב עליהן? אלא כיוון שרוב בני אדם נוטעים אותם לפירות, חייב אפילו לא חשב. ואף כאן אם הרוב משמרים חייב אפילו לא חשב. אלא הברייתא שאמרה שאם נטע לשם רימין חייב ששמע ממנה שדווקא אם חישוב חייב, אבל בסתם פטור. מדברת במחצה משמרין ומחצה שאין משמרין. א"ר מתיא. מן דבתרתה מהברייתא האחרונה **אפשר להבין שאכן כך הדין. שהרי הברייתא אמרה מקום שאין רוב משמרין אפילו לא חישוב פטור. מכאן שמחצה על מחצה, אם חישוב חייב. אמר רבי יוחנן בשם ר"ש בן יצדק. גפן שעלת במקום חורשין, פטורה מן הערלה. אמר ר' יוסי, אפילו נטעה. והתנין העולה מאליו חייב בערלה? תמן במקום ישוב. ברם הכא במקום חורשין דכיוון שאינו מקום ישוב כאילו אינו עומד לאכילה. אמר רבי אליעזר. הדא דתימר, כשאינה עושה כדי טיפולה שלקטוף את הפירות ולהביאם למקום ישוב שהוא מקום חיובם יותר יקר משוים. אבל אם היתה עושה כדי [דף ב עמוד א] טפילתה, חייבת כאילו גדלה במקום ישוב. רב חונא שאל. אתרוג שנטעו למצותו. מהו שיהא חייב בערלה? חזר רב חונא ואמר, אתרוג שנטעו למצותו חייב בערלה. ולא כן תנינן [ויקרא כג מ] ולקחתם לכם. משלכם ולא מן המצוה? **שלא יקח ארבע מינים מכסף מע"ש. וגם כאן נדרוש שלש שנים יהיה לכם ערלים, משלכם, ולא מנטיעה שנטע לשם מצוה. תמן כתיב, ולקחתם לכם, הצינוי לכם הולך על הלקיחה שהלקיחה תהיה בדמים משלכם ולא מן המצוה. ברם הכא כמה דתימר גבי שופר [במדבר כט א] יום תרועה יהיה לכם מ"מ. אף הכא [ויקרא יט כג] שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל מ"מ. מה בינו למשמר פירותיו לעצים שפטור? בשומר פירותיו לעצים אין דעתו על הפרי כלל, שאף הפירות משמשים סייג. ברם הכא, רוצה הוא בפרי ואינו רוצה בעצו. ועוד מן הדא דא"ר חנינא. כתיב, פרי עץ הדר. אם הנוטע למצוה דינו כנוטע לעצים, הרי הפרי נחשב כעץ, ואין אדם יוצא בעץ ידי חובתו בחג. מה דמי לה אזה מקרה אם חשב על הפירות למצוה, יהיה דומה לחשב עלהם לעצים שפטור? זית שנטעו להדליק בו בחנוכה. שכאן אן מצוה מיוחדת להשתמש בפרי. א"ר יוסי בר בון ערלה זה דבר תורה, ונר חנכה זה מדבריהן, ואת אמר הכין? הרי לא יתכן שמחשבה להשתמש בפירות לשם מצוה דרבנן תפקיע מהפירות איסור ערלה שהוא מהתורה? אלא מה דמי לה? זית שנטעו להדליק בו את המנורה. שזה דבר תורה וזה דבר תורה. **תנן, רבי יוסי אומר. אפילו אמר הפנימי למאכל והיציא לסייג, הפנימי חייב והיציא פטור.** ר"ש בן יקים בעא קומי רבי יוחנן. נטעו צד התחתון לסייג, והעליון למאכל. צד התחתון למאכל, והעליון לסייג מהו? א"ל, היא הדא היא הדא. היא צד התחתון לסייג והעליון למאכל. היא צד העליון לסייג והתחתון למאכל. כיצד הוא יודע עד היכן החלק למאכל שחייב בערלה? אמר רבי יונה. מביא זמורה ומסיים עד כאן לסייג, מכאן ואילך למאכל. ר"ז בעי. ניחא שיהיה פטור כשצד התחתון לסייג והעליון למאכל. אבל אך יהיה פטור אם צד התחתון למאכל והעליון לסייג, הרי החלק העליון גדל מתוך איסור החלק התחתון שהוא ערלה, ואת אמרת הכין שפטור? ר"ז כדעתיה. דאמר ר"ז בשם רבי יונתן. בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו. אפילו מוסיף כמה, אסור. שאין גידולי איסור מעלין את האיסור. נטעו לסייג ונימלך וחישוב עליו למאכל, בא במחשבה. למאכל וחישוב עליו לסייג, לא כל הימיו. נטעו שיהיה שנה ראשונה לסייג מכאן ואילך למאכל. מכיון שחישוב עליו מחשבת חיוב, חייב מיד. והתנין רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל [דף ב עמוד ב] והיציא לסייג, הפנימי חייב והיציא פטור והרי גם כאן היתה מחשבת מאכל מעורבת? תמן העצים שחשב עלהם למאכל, למאכל לעולם. לסייג, לסייג לעולם. ברם הכא, מכיון שעירב באותו חלק עץ שחשב עליו מחשבת חיוב, היא חייב. נטעו שלש שנים לסייג. ואחר שעברו שלוש שנים חישוב עליו למאכל, וכבר היה עליו פרי שחנט בשלישית והוסיף לגדול ברביעית. רבי ירמיה אמר, התוספת פטור. רבי אבא אמר, התוספת חייב. א"ר יוסי. הדא דרבי ירמיה מתחמיא קשיא, ולית היא אלא ניחא. קשיא מהדא דתני, שדה שהביאה שליש לפני גוי בסוריא ולקחה ישראל. ר' עקיבה אומר התוספת פטור. וחכ"א התוספת חייב. אף הכא, צריך להיות עיקרו פטור ותוספתו חייב. ואך פטור****

רבי ירמיה גם את התוספת? ולית היא אלא ניחא שהרי גם התוספת שגדלה בשנה הרביעית גדלה בפטור. דא"ר יוחנן. דברי רבי ישמעאל, כל שאין לו ערלה אין לו רבעי. וכאן שלא נהגה בהן דין ערלה, אין דין נטע רבעי נוהג בהן. רבי יוחנן בעי. עד שיהא לו שלש שנים ערלה? במה הסתפק רבי יוחנן? רבי יונה אמר, עיקר ערלה צריכה ליה. כגון אם חישוב לסייג ואחר שנה נמלך למאכל, האם נוהג בהן דין ערלה בפחות מג' שנים וצריך להשלים לשלוש שנים באיסור ערלה. או שאין עיקר ערלה פחות משלוש שנים ולא נוהג בהם ערלה כלל. יוסי אמר עיקר רבעי צריכה ליה. כגון שנטעו לעצים ואחר שלוש שנים נמלך, האם הפירות שיגדלו בשנה הרביעית פטורים מרבעי, דכל שאין לו ערלה אין לו רבעי. או שאפילו עץ שלא נהג בו ערלה נוהג בו דין רבעי. תני, אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו בחו"ל מכיון שמקצתו נטוע בארץ, כאילו כולו בארץ דברי רבי שהולכים אחר היניקה וכיוון שחלק מהשורשים יונקים מהארץ הכל חייב. רשב"ג אומר. הולכים אחר הנוף לן צד הנטוע בארץ חייב. צד הנטוע בחו"ל פטור. אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן. לדעת רבי כיוון שחלק מהשורשים ינקו מהארץ וחלק מחו"ל נעשה כטבל וכמעושר מעורבין זה בזה וצריך להפריש ממקום אחר לפי חשבון. אמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן, שורש שפטור מביכורים שגדל ברשות חבירו או בחו"ל, פוטר את כל האילן מביכורים. האם רבי יוחנן כרבי? [דף ג עמוד א] דרבי אמר שורשין חייבין זה מזה? וכיוון ששורש אחד יונק ממקום הפטור, הכל פטור. דברי הכל היא דאף רבן גמליאל מודה הכא דשורש פטור פוטר. דהן דתימר שורש פטור פוטר, בשורש ישן שהשריש מתוך שלו לתוך של חבירו לענין ביכורים. דכתיב ביכורי אדמתך וכיוון ששורש אחד יונק מגינת חבירו, אן זה מאדמתך. אבל כאן לענין מעשרות אם השריש מהארץ לחו"ל לא בדא. איתמר אמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן שורש פטור פוטר והתנינן רבי יוסי אומר. אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג, הפנימי חייב והחיצון פטור. ואם שורש פטור פוטר, ופטור צד החיצון לצד הפנימי? ר"ז אמר לה סתם, רבי אילא אמר בשם רבי אלעזר. כיוון שגם על החיצון ראוי הוא לחשוב עליו ולחייבו. אין זה פטור גמור, ואן בכוחו של החיצון לפטור את הפנימי. אמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן, שרשים אין בהן ממש. ואם התפשטו שרשים משדה לשדה חבירו, קורא אני בהם מאדמתך, ומביא ביכורים. אמר רבי זעירא לרבי יוסי. בפירוש שמעתנה מן דר' יוחנן? או בערלה הויתון קיימין כד אמר רבי יוחנן שרשים אן בהם ממש, ואידכרת הדא מילתא בביכורין, דאמר רבי יוחנן שרשין אין בהן ממש. אבל רבי יוחנן לא אמר כן גבי ביכורים? אמר רבי זעירא הדא דתימר שרשין אין בהן ממש, בהשרישו מחו"ל לארץ. אבל משהשרישו מארץ לחו"ל, שרשים יש בהן ממש שהתיר מעלה את האיסור ואן איסור מבטל את ההתיר הלכך אין יניקת פטור בטילה אצל חיוב דאין טבל מבטל את החולין לחייבו במעשר. נטיעה צעירה שחייבת בערלה וסיפקה חיברה בהרכבה לזקינה פטור. לח"ל פטור. להקדש חייב. חישוב על אילן שהצד התחתון יהיה לסייג או העליון, וספקה לצד התחתון או לצד העליון חייב. להקדש חייב, שהוא ראוי לפדותו ולחייבו. לצד תחתון או העליון חייב, שהוא ראוי לחשוב עליו ולחייבו. תנן, ר' יוסי אומר צד החיצון פטור צד הפנימי חייב. האם רבי יוסי כרשב"ג? אפילו יסבור כרבי, שאני ערלה שהיא תלויה לדעתו. שאם יחשוב שהאילן יהיה לסייג, הרי הוא פטור מערלה. ומעשרות אינן תלוין לדעתו. אלא מה שבארץ חייב ומה שבחו"ל פטור, לכן אם מקצתו כאן ומקצתו בחו"ל אמר רבי חיוב ופטור מעורבים זה בזה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק א הלכה ב

מתני': עת שבאו אבותינו לארץ ומצאו נטוע, פטור. נטעו אף על פי שלא כיבשו, חייב. הנוטע לרבים חייב. רבי יודה פוטר. הנוטע ברשות הרבים, והנכרי שנטע, והגזלן שנטע, והנוטע בספינה, והעולה מאיליו, חייב בערלה:

גמ': כתיב [ויקרא יט כג] כי תבואו אל הארץ ונטעתם. פרט לשנטעו גוים עד שלא באו ישראל לארץ. אמר ר' הונא בשם [דף ג עמוד ב] רבי אבא. הדא אמרה, שורש פטור פוטר את כל האילן. ואפילו לא הספיק להשריש אלא שורש אחד עד שבאו ישראל לארץ כל האילן גם מה שיוסיף אחר כך פטור. תנן, נטעו משכנסו לארץ אף על פי שלא כיבשו חייב. מתניתין דלא כרבי ישמעאל דאמר, כל ביאות האמורות בתורה מצוות שמוזכר בהם שהחובה תלויה בכניסה לארץ, לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שכיבשו ושבע שחילקו. אמר רבי אילא

בשם רבי אלעזר. מודה רבי ישמעאל בחלה ובערלה שחייבים מיד בכניסתם. ותני כן, בכל מקום כתוב כי תבואו. בחלה כתיב בבואכם, וכן בערלה שינה הכתוב. שלא נאמר והיה כי תבואו, אלא וכי תבואו. לפי ששינה הכתוב משמעו לשנוי, שינו חכמים חיובו. וחייבים משעת כניסתם. רבי יונה בעי. מחלפה שיטתיה דרבי ישמעאל? תמן הוא אמר, גבי מקדיש בהמה טמאה נאמר [ויקרא כז, יא] ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' והעמיד את הבהמה לפני הכהן. והעריך אותה בן טוב ובן רע כערך הכהן כן יהיה. ובמקדיש בית נאמר [ויקרא כז, יד] ואיש כי יקדיש את ביתו לה' והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אותו הכהן כן יקום. מקיש הוייה להקמה. דהיא הוייה היא הקמה. נאמר [דברים יב, ג] ונתצתם את מזבחותם ושבתם את מצבותם, ומקיש שבירה לנתיצה. דהיא שבירה, היא נתיצה. באמה העבריה נאמר [שמות כא, ח] אם רעה בעיני אדוניה אשר לא יעדה והפדה. ובשדה אחוזה נאמר [ויקרא כה, כו] ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו, מקיש גאולה לפדייה. דהיא גאולה היא פדייה. רואים שר' ישמעאל אינו מקפיד ומקיש לשון ללשון אף על פי שאין הלשון שווה, והכא רבי אילא בשם רבי אלעזר רוצה לאמר שהוא משנה מבחין בין לישן ללישן? כפי שאמר רבי אילא בשם רבי אלעזר שאף רבי ישמעאל מודה, שכיון שהתורה שינתה בסיגנון הלשון השתנה גם הדיון. תנן, נטעו לרבים חייב, ורבי יודה פטר. מחלפא שיטתין דרבנין? תמן אינון אמרין, ירושלים וחוצה לארץ אין מיטמאין בנגעין. דכתיב [ויקרא יד, לד] כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה. יצא חו"ל שאינה אחוזתכם, יצא ירושלים שאינה אחוזה שלא נתחלקה לשבטים, ובית של רבים אין בו דין טומאת נגעים. והכא אינון אמרין שנטיעה של רבים חייבת בערלה? תמן בנגעים כתיב [ויקרא יד לה] ובא אשר לו הבית. הבית המיוחד לו עד שיהיה בבעלות פרטית, פרט לירושלם שהיא לכל השבטים. ברם הכא כתיב ונטעתם, מכל מקום. מחלפה שיטתיה דרבי יודה? תמן הוא אומר, אני לא שמעתי שלא נטמא בנגעים, אלא בית המקדש. משמע שסובר רבי יהודה שגם בית של רבים נטמא בנגעים. והכא הוא אמר הכין שנטיעה של רבים פטורה מערלה? תמן הוא אמר בשם אחרים כדתנן, אמר רבי יהודה, אני לא שמעתי אלא בית המקדש. משמועה אמרה. ברם הכא, מגרמיה אמר. רבי יוסי בי רבי בון אמר תרי תנאי אליבא דרבי יהודה ומתניתין דידן תיפתר כרבי שמעון בן אלעזר. דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו של רבי יהודה. הנוטע לרבים חייב בערלה כמו שבית של רבים נטמא בנגעים. עלה מאיליו פטור מן הערלה. הנוטע לרבים חייב, ברשות הרבים פטור: הנוטע לרבים חייב, בנוטע בתוך שלו לצורך הרבים. ברשות הרבים פטור, בנוטע לרבים ברשות הרבים. תנן, הגזלן חייב בערלה. ה"ד? אי בשגזל קרקע. ויש קרקע נגזל? אמר רבי אילא. אף על פי שאין קרקע נגזלת, יש יאוש לקרקע. כדתנן, האנס שזרע את הכרם ויצא מלפניו וכו' מאימתי הוא נקרא אנס? משישקע. ואיתמר עליה, ויש קרקע נגזלת? אמר רבי אילא. אף על פי שאין קרקע נגזל יש יאוש לקרקע, וכשנשתקע שם הבעלים הקרקע נקראת על שם הגזלן והרי היא כנגזלת. רבי יאשיה מיייתי נטיעות מחו"ל בגושיהן, ונציב נטע לון בארץ. מ"ט עביד הכי שהביאן בגושן? אמר רבי יונה לשכרו שנים, שלא יצטרך למנות שנות ערלה שהוא סובר שאין ערלה בחו"ל ואן ערלה פחות משלוש שנים. וכיוון שהאילן היה נטוע בחו"ל וכבר עבר חלק משנות הערלה בפטור אף אחר שיבואו לארץ ישראל לא יצטרכו להשלים לשלוש שנות ערלה, שאן ערלה פחות משלוש שנים. רבי יוסי אמר [דף ד עמוד א] לשכרו רבעי. שהוא סובר שיש ערלה פחות משלוש שנים ואף שאן ערלה בחו"ל כאשר מביא את הנטיעות לארץ ישראל צריך להשלים לשלוש שנות ערלה. אבל דין נטע רבעי לא יהיה בהם שאן נטע רבעי בלא שלוש שנות ערלה. תני, גוי שהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק. אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן, חייב בערלה. מאימתי הוא מונה לו שנות ערלה? משעת נטיעתו של העץ סרק. ר"ש בן לקיש אמר. ובלבד באילני סרק שהן באין במחשבה לידי ערלה שיש במינם נותן פירות, כגון חרובי צלמונה וחרובי גידודה. אבל ערבה, כנוטע בארץ ומונה שנות ערלה משעת הרכבה. רבי יוחנן אמר, אפילו ערבה מונה משעת נטיעתו של העץ סרק. והתנינן אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלושים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקר. שישראל מונין לנטיעה ויחשבו שנטע בשביעית. משמע שמונים משעת הרכבה. על דעתיה דר"ש בן לקיש ניחא. דהוא פתר לה בערבה. על דעתיה דרבי יוחנן דהוא אמר אפילו ערבה, למה לי יעקר הרי מונין מנטיעת האילן סרק ולא מההרכבה? שנייא היא שכשמרכיב פחות משלושים יום קדם שביעית הן מתאחין בשביעית. ודומה לנוטע בשביעית וקנסו אותו שמא ירכיב בשביעית לפי שישראל חשודים על השביעית. והיידא אמר דא שקשה על שיטת רבי יוחנן? דתנן, הנוטע והמבריך והמרכיב שלשים יום לפני ראש השנה, עלתה לו שנה שלימה, ומותר לקיימה בשביעית. פחות משלושים יום לפני ראש השנה. לא עלתה לו שנה שלימה, ואסור לקיימו בשביעית. אבל אמרו, פירות נטיעה זו אסורים, עד חמשה עשר בשבט. מכאן שמונים

משעת ההרכבה כדעת ר"ל וקשה על רבי יוחנן. תני רבי יהושע אוניא, לשיטת רבי יוחנן לית כאן מרכיב. אמר רבי אבא מרי. אפילו כר' שמעון בן לקיש לית כאן מרכיב. שהרי גם לר"ל אן המשנה מדברת בכל האילנות אלא רק בערבה. והרי אסור להרכיב עץ פרי על גבי ערבה משום כלאים. וכל מה שאמר ר"ל זה רק בדיעבד, שאם גוי הרכיב על גבי ערבה, מונים משעת ההרכבה, הא בתחילה לא. והמשנה אמרה אן מרכיבין פחות משלושים יום לפני ר"ה של שביעית. משמע שקדם לכן מותר לכתחילה, לכן לא יתכן שמדובר בהרכבה על גבי ערבה, שזה אסור משום כלאים. אמר רבי יצחק בר חקולה בשם חזקיה. הנוטע בעציץ שאינו נקוב חייב בערלה. רבי יוסי אמר, מפני שהשרשין מפעפעין אותו. שכל מה שאמרו שבעציץ שאינו נקוב נחשב כתלוש, זה רק לזרעים. רבי יונה מפי' בלישנא אחרת, הנוטע בעציץ שאינו נקוב חייב בערלה. דכלום כלי חרס עומד בפני שרשין של אילן? רבי ירמיה בעי. הנוטע בעציץ שאינו נקוב זרע בו דלעת [דף ד עמוד ב] מאחר שהוא כנקוב אצל האילן, כנקוב הוא אצל הזרעים? אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי. אילן שנטעו בתוך הבית. חייב בערלה, ופטור מן המעשרות. דכתיב [דברים יד כב] עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה. וזרע בבית, אין זה נקרא יוצא השדה. אבל חייב בערלה דכתיב ונטעתם. ונטיעה בתוך הבית נטיעה היא. ובשביעית צריכה דכתיב [ויקרא כה ב] ושבתה הארץ שבת לה'. אף בבתים משמע. וכתיב [שם ד] שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור. דמשמע שדה דווקא ולא הגדל בבתים. לכן יש מקום לספק

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק א הלכה ג

מתני': אילן שנעקר והסלע גוש העפר שסביבו עמו. אם יכול לחיות, פטור. ואם לאו, חייב. נעקר הסלע מצידו, זיעזעתו המחרישה, או שזיעזעתו ועשאו כעפר. אם יכול לחיות, פטור. ואם לאו, חייב. אילן שנעקר ונשתיר בו שורש, פטור. וכמה יהיה בשורש? רבן גמליאל משום רבי אלעזר בן יהודה איש בירתותא, כמחט של מתון כלי של אורג. אילן שנעקר, ובו בריכה. והוא חיה ממנו, חזרה זקינה להיות כבריכה. הבריכה שנה אחר שנה ונפסקה. מונה משעה שנפסקה. סיפוק הרכבה הגפנים. סיפוק על גבי סיפוק. אף על פי שהבריך בארץ מותר שכולם יונקים מהזקנה. רבי מאיר אומר. מקום שכוחה של הזקנה יפה והסיפוק שהורכב יונק ממנה, מותר. ומקום שכוחה רע, אסור. בריכה שנפסקה והיא מלאה פירות. אם הוסיף במאתים, אסור:

גמ': תנן, אילן שנעקר והסלע עמו. אם יכול לחיות, פטור. ואם לאו, חייב. כיני מתניתין. אם היה יכול לחיות אם לא היו נוטעים אותו, פטור, ואם לאו חייב. תנן, אילן שנעקר ונשתיר בו שורש, פטור. וכמה יהיה בשורש? רבן גמליאל משום רבי אלעזר בן יהודה איש בירתותא, כמחט של מתון. חזקיה שאל. פחות מכאן כתלוש הוא לכל דבר? מאי נפקא מינא? השתחוה לו אסרו? כותבין עליו גיטי נשים? אמרין חזר ביה חזקיה ממה שהסתפק ואחר שחזר בו סובר חזקיה שאפילו נשאר בו כלשהו נחשב כנטוע לשאר דינים חוץ מערלה. מנין שחזר בו? אמר רבי יונה מן הדא. דא"ר יוחנן [דף ה עמוד א] בשם רבי ינאי. נטיעה שלא ידוע אם עברו עליה ג' שנים, מכיון שיש לה שורש כמחט של מיתון, דבר בריא שיש לו שלש שנים. חזקיה שאל. שליש מחט שנה?, שני שלישים שתי שנים? חברייה בעו. מחט ושליש, דבר בריא שיש לו ארבע שנים? אין תימר לא חזר ביה, למה שאל כן? דאם לא חזר בו וסובר שאם עובי השורש פחות מכמחט הרי זה כתלוש. למה שאל מה הדין אם העובי הוא כשליש מחט? הרי לדעתו זה כתלוש. ואם בכל זאת שאל, משמע שחזר בו וסובר שאפילו פחות ממחט לגבי שאר דינים מלבד ערלה דינו כמחט. אמר רבי יונה, מן מילתי שאמרתי בשם רבי יוחנן שאמר בשם רבי ינאי שנטיעה שלא ידוע אם עברו עליה ג' שנים, מכיון שיש לה שורש כמחט של מיתון, דבר בריא שיש לו שלש שנים חזר ביה דכיוון שאם כשיטתו שקדם לכן הרי זה כעקור, היה צריך להתחיל למנות שלוש שנות ערלה רק אחרי שיהיה שורש כעובי מתון ולא קדם. אמר רבי יוסי. אפילו יש בו שלש שנים, אין בו כמחט של מיתון. אמר ר' יודן. מתניתא מסייעא לרבי יוסי דתנן, שלוש אילנות לבית סאה, חורשים כל בית סאה בשבילם עד ר"ה. ואם היו נטיעות, צריך שיהיו עשר נטיעות לבית סאה. ותני אמר ר"י עד מתי נקראת

נטיעה?, בנות חמש שנים או שבע שנים. ואמר רבי. אף כשאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע. אין הכוונה שאילן אחד נחשב לנטיעה פעמים בן חמש פעמים בן שש פעמים בן שבע שנים, אלא הכל תלוי בסוג האילן, בגפנים בנות חמש. בתאנים בנות שש. בזיתים בנות שבע. חיים מכאן שאפילו בנות שש שנים נקראות עדין נטיעה, וברור שבזמן זה עדין אין בשורש שלהם עובי כמחט המיתון, שהרי אם היה בשורש כמחט המיתון, היה להם דין כאילן שהרי שורש כזה מסוגל להחיות אפילו עץ זקן. ומכאן שאפילו בשש שנים, אין מתעבה השורש כמחט המיתון, כשיטת ר' יוסי. איך אמר רבי שתאנה עד שש שנים נקראת נטיעה?, והא אגן חמיי הדין מרוותא דתאנה אתיא בפירי קדם לכן?. א"ר יודן, מה שמקדימה לתת פירות כד טרפינן לעוגיה שעודרים ומדשנים את האדמה סביבה. אבל אם גדלה באופן טבעי אינה ממהרת לתת פירות. תנן, אילן שנעקר ובו בריכה, והוא חיה ממנו, חזרה זקינה להיות כבריכה. למה נקרא שמה בריכה? דבו ברכה שברכה לשון ריבוי שכשמברך מתרבים הפירות.

רבי חונא אמר בשם רבי יוחנן מלשון הברכה כיפוף, כמו שנאמר (בראשית כד, יא) ויברך את הגמלים, שמכופף רגלם ומרבעם. [דף ה עמוד ב] א"ר מנא. אית בני נש ששמון שמם בריכה מלשון ברכה, כמאן דאמר [בראשית כד לא] בוא ברוך ה'. רבי זעירה רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו בשם רבי חנינא. רבי אבא ר' חיייה ורבי אלעזר ורבי חנינה אמרו בשם רבי חנינה בן גמליאל. ילדה שסיפקה לזקנה, טהרה הילדה מאיסור ערלה. אמר ר' חיייה בר אבא, מתניתא אמרה כן. דתנן, סיפוק גפנים, סיפוק על סיפוק. אף על פי שהבריכן לארץ, מותר. ולמה לא חש לומר שמא השרישה הילדה עד שלא לפני שתתאחה מן הזקינה, וכבר נתחייבה בדין ערלה? אלא ודאי אפילו אם נאסרה, באה הזקנה ומטהרת אותה מחיוב ערלה. אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל, אין מכאן ראייה שאולי המשנה דרבי יהודה היא. דרבי יהודה אמר, לעולם מתאחה היא עד שלא תשריש. רבי יוסי אמר בשם רבי יוחנן, אין מכאן ראייה דאף אם השרישה קדם שתתאחה מדובר בשורשים שאין בהן ממש. אבל אם הייתה כבר נטועה ואחר כך סיפקה לזקנה אן כח בזקנה לטהר את הצעירה מדין ערלה. אמר רבי זעירא לר' יוסי. בפירוש שמעתנה מן רבי יוחנן, או מן שיטתיה? מאי משיטתיה? דאמר רבי יוחנן ותני כן. הקדיש ואחר כך נטע, פטור מן הערלה. דכתיב, ונטעתם. פרט להקדש. נטע ואחר כך הקדיש, חייב בערלה. כיון שהנטיעה הייתה בחיוב ערלה, אין כח בהקדש להפקיע את חיוב ערלה. ומכאן אתון סברין מימר, כשם שהקדש פטור כך זקינה פטור, וכשם שאין בכח ההקדש להפקיע חיוב ערלה, כך אין בזקנה כח להפקיע את הילדה. ואם מכאן הבנתם שדעת רבי יוחנן שאן כח לזקנה להתיר את הילדה, אן כאן ראייה, דלא דמיא. הקדש ראוי הוא לפדותו ולחייבו. הואיל וראוי לחשוב ולחייבו, אין כח בהקדש להפקיע דיני ערלה. וכי אית לך גבי זקינה ראוי לחשוב עליה ולחייבה? כיוון שהזקנה לא תחזור להתחייב בערלה, יש בכחה לפקיעה את הילדה מדיני ערלה. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. אתרוג שחנט בשנת ערלה, וסיפקו לחבירו לזקנה. אפילו מוסיף כמה, אסור. שאין גידולי איסור מה שגדל מתוך הפרי שחנט באסור מעלין את האיסור. [דף ו עמוד א] הא ילדה שסיפקה, טהורה הילדה. דאין תימר לא טהרה, מדוע אתה צריך לטעם שאין גדולי איסור מעלים את האיסור, אפילו מוסיף כמה הרי מה שמוסיף עצמו אסור. אלא ודאי הזקינה מעלה את הילדה, ופוטרתה מדיני ערלה. אמר ר' זעירה בשם רבנין. אתרוג שחנט בשנת ערלה, ויצא בשנת היתר. כגון שחנט בשנה השלישית ויצא ברביעית. אפילו מוסיף כמה, אסור. לפי שאין גידולי איסור מעלים את האיסור, ואם אכל ממנו, לוקין עליו בכזית. אמר רבי מיישא לרבי זעירא. תרתין מילין אתון אמרין. ואינון פליגיין חדא על חדא. הכא אתון אמרין שאתרוג שחנט בשנת ערלה, וסיפקו לחבירו לזקנה. אפילו מוסיף כמה, אסור. שאין גידולי איסור מה שגדל מתוך הפרי שחנט באסור מעלין את האיסור. משמע שמה שהוסיף בהתר אחר שסיפקו לזקנה הוא היתר, אלא שלא מעלה את האיסור כיוון שגדל מתוך הפרי שחנט באיסור. והכא אתון אמרין שאתרוג שחנט בשנת ערלה, ויצא בשנת היתר. כגון שחנט בשנה השלישית ויצא ברביעית לוקין עליו בכזית משמע שאף מה שגדל אסור? שאם לא כן היה צריך להיות שילקה רק אם אכל כזית לפי חשבון שיש בו. אמר רבי יונה. אן סתירה בן שני המימות. כאן כשחנט בשנה השלישית, מחמת עצמו הוא חי. ואפילו יצא לשנת היתר, אף שמוסיף באיסור ערלה הוא, שלענין ערלה אזלינן אחר החנטה וכולו אסור. ולכן האוכל ממנו כזית לוקה. וכאן כשסיפקו לחבירו, מחמת הסיפוק הוא חי. ומשעה שהיא ואילך בהיתר הוא גדל, והיה צריך להיות מותר, אלא שאין גידולי איסור מעלים את האיסור. מעתה אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וגם בחברו היה אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר, וסיפקו זה לזה, יטהרו זה את זה. ואף שהפרי אסור באכילה שאן גידולי איסור מעלים את האיסור מכל מקום לא

ילקה דכיוון שסיפקן זה לזה גידולי היתר הם. תנן, סיפוק הגפנים. סיפוק על גבי סיפוק. אף על פי שהבריך בארץ מותר. רבי מאיר אומר. מקום שכוחה יפה, מותר. ומקום שכוחה רע, אסור. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסדא. תריהון אמרין, בסתם חלוקין שלא ידוע אם ההברכה חי מכח הזקנה או מכח הילדה. מה אנן קיימין? אם דבר בריא הוא שהוא חי מכח הזקנה. דברי הכל מותר. ואם דבר בריא שהוא חי מכח הילדה, דברי הכל אסור. אלא כי אנן קיימין בסתם. כיצד הוא יודע? אמר רבי ביבי בשם רבי חנינה. אם היו העלים הפוכין כלפי הילדה, דבר בריא שהוא חי מכח הזקנה. ואם היו העלים הפוכין כלפי הזקנה, דבר בריא שהוא חי מכח הילדה. אמר רבי יודן בר חנין, סימנא. דאכיל מן חבריה, בהית מתביש מסתכל ביה. אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה, אם כך במה חלקו? הרי אפשר להבחין לפי העלים מכח מי הם חיים? תיפתר שנשרו העלין: תנן, בריכה שנפסקה והיא מלאה פירות. אם הוסיף במאתים, אסור. אמר רבי יודן. לא סוף דבר בריכה, אלא אפילו אילן שנעקר וחזר ושתלו אם הוסיפו הפירות מאתיים אסורים. אבל אם לא הוסיף מאתיים הפירות שהיו בו בתחילה של היתר הן. פשיטא למה היה צריך לאמר שאף באילן כן? משום דאמר רבי יסי בשם רבי יוחנן. וא"ד דאמר רבי חייה בשם רבי יוחנן. בצל שעקרו עישרו ושתלו. כיון שהשריש, מעשר לפי כולו. גם את העיקר שכבר עישר עליו, דכיון שהשריש הרי זו כזריעה חדשה. דלא תיסבור מימר כשם ששם גם העיקר נאסר, אוף הכא כן והפירות אסורים גם אם לא הוסיפו מאתיים, לכן היה צריך לומר שאף באילן כן כדי לחדש שהפירות מותרים. חילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון. תבלין מהו שיאסר ביותר ממאתים? א"ל אין תבלין נאסר ביותר ממאתים. והתנינן כל המחמץ והמתבל והמדמע בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. אין תימר שכגון שלא היה מאה אם היה תרומה שבטל במאה או מאתיים אם היה ערלה או כלאים. מה החידוש? הרי כל תערובת תרומה אוסרת בפחות ממאה ובערלה בפחות ממאתים, ומה בא לחדש לנו שאוסר מפני שחימץ וטיבל? [דף ו' עמוד ב] הרי אפילו לא חימץ אפילו לא טיבל. אלא ר' יוחנן ור' שמעון שאמרו שבטל במאה או מאתיים, בענבים אנן קיימין שלרבי יוחנן ור"ל אינם בטלים בשישים כשאר איסורים אלא במאתים כיוון שטעמם ניכר. אבל בשאר תבלינים מודים שאסורים גם ביותר ממאתים. רבי יוסי אמר בשם רבי יוחנן. אפילו ענבים, דווקא בשלא צמקו. אבל אם צמקו, יש תבל אסורים ביותר ממאתים. רבי חייה אמר בשם רבי יוחנן, אפילו ענבים, דווקא בשלא בישלו. אבל אם בישלו יש תבל אסורים ביותר ממאתים. אמר ר' יוסי בשם ר' יהושע בן לוי שאמר בשם ר' פדיה, כל נותני טעמים אחד ממאה רבי חייה אמר בשם ר' יהושע בן לוי שאמר בשם ר' פדיה, כל נותני טעמים אחד משישים. א"ר שמואל בר רב יצחק לרבי חייה בר אבא. אתה סובר אחד משישים הא רבי יוסי פליג עלך וסובר אחד ממאה, ומתניתא פליגא על תריכון. דתנן, כל המחמץ והמתבל והמדמע בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. אין תימר שכגון שלא היה מאה או מאתיים. מה החידוש? הרי כל תערובת אוסרת בתרומה בפחות ממאה ובערלה בפחות ממאתים, ומה בא לחדש לנו שאוסר מפני שחימץ וטיבל? אלא אפילו ביותר ממאתים אנן קיימין שכל שנותן טעם לא בטל. אמר רבי ירמיה, מה שחלקו ר' יוסי ורבי יוסי בדברי בר פדיה האם בטל במאה או בשישים תיפתר בשר בבשר. דלר' חייה בטל בשישים, ולר' יוסי בטל במאה. אמר רבי יוסי. היא בשר בבשר, היא שאר כל האיסורין חוץ מתבלין. דתנן, בצל וקפלוט אסורים בנותן טעם. ואמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. כל האיסורין משערין אותן כאילו הם בצל כאילו הם קפלוט. רואים שאת כל האיסורים אסורים בשיעור אחד לא רק בשר בבשר. מ"י כדון? בזה עצמו גוף המחלוקת הן אמר, נותני טעמים אחד ממאה. וההן אמר, נותני טעמים אחד משישים. ושניהם למדו מאיל נזיר שנאמר בו (במדבר ו, יט) ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל. והרי הזרוע התבשל עם האיל ונתן בו טעם, ואך הותר לישראל לאכול את האיל? אלא ודאי שהזרוע בטלה בבשר האיל. מאן דאמר נותני טעמים אחד משישים, את עושה את הזרוע אחד משישים באיל. שיש באיל פי ששים מנפח הזרוע. ומאן דאמר אחד ממאה, את עושה את הזרוע אחד ממאה באיל. שיש באיל פי מאה מנפח הזרוע. מאי כדון? שיבדקו וידעו כמה יש באמת. אלא מאן דאמר אחד ממאה, את מוציא העצמות מהזרוע. ומ"ד אחד משישים, אין את מוציא את העצמות מן הזרוע. אם את מוציא העצמות מהזרוע, וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע, כך הוציאים מן האיל וכן שם מאה? לית יכיל. דתני, אין טינופת של תרומה מצטרפת עם התרומה, לאסור את החולין. אבל טינופת של חולין מצטרפת עם החולין, להעלות את התרומה. וגם כאן, אין העצמות מצטרפות לזרוע לאסור, אבל מצטרפות לבשר האיל להתיר. רב ביבי בעי. טינופת של תרומה. מהו שתצטרף עם החולין להעלות את התרומה? שהרי לטינופת כשלעצמה אין דין תרומה, אולי תצטרף אל החולין להעלות

את התרומה. מן מה דאמר רב חונא דקליפי איסור מצטרפת להיתר. הדא אמרה. טינופת של תרומה, מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה. רבי חייה סובר שלא די במאה אלא צריך מאה ועוד תני רבי חייה. כל מה שאסרתי לך במקום אחר, התרתי לך כאן **באיל נזיר**. לפי שבכל מקום מאה אסור, מאה ועוד מותר. ברם הכא, אפילו מאה מותר. **תנן**, אם הוסיף במאתים אסור. דבית ר' ינאי משערין אם הוסיף אחד במאתים בהדין ירבוזה. כיצד הוא יודע? אמר רב ביבי בשם ר' חנינא. לוקט אחד ומניח אחד. מה שזה פוחת זה מוסיף:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק א הלכה ד

מתני': נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם, שנתערבו בנטיעות, הרי זה לא ילקוט שמחובר אינו בטל אפילו באלף. ואם ליקט, יעלו באחד ומאתים. ובלבד שלא יתכוין [דף ז עמוד א] ללקוט. רבי יוסי אומר. אף יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים:

גמ': **תנן**, נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם, שנתערבו בנטיעות, הרי זה לא ילקוט. ניחא נטיעה של ערלה. נאמר בלשון יחיד שאכן יכולה להיות נטיעה אחת של ערלה בתוך מטע של עצים בוגרים. אבל אך יתכן שתהיה נטיעה אחת של כלאי הכרם? והלא אם זרע בכרם, כל הנטיעות נעשו כלאים בכרם ולא רק אחת. אלא כיני מתניתא. ערוגה של כלאי הכרם כגון שאחר שנאסרה חרב הכרם שהתערבה בערוגות אחרות. וכן אמר רבי יוסי בי רבי. מתניתא ערוגה של כלאי הכרם. רבי יוסי בי רבי בון אמר כשהביא עציץ נקוב והעבירו תחת הגפן בריחוק ארבע אמות שרק אותו גפן יחידית נאסרה, ובזה שייך לשון יחיד. אמר ר' שמעון בן לקיש בשם חזקיה. לוקט כל פעם שלשה אשכולות ומתיר שאני תולה שהאיסור נשאר ברוב. וגם אם האיסור בתוך השלושה שלקח יכול לאכלם, כיוון שמהתורה אחד בטל בשנים, מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש? תמן אומר בשם ר' הושעיה, היו לפניו מאה וחמשים חביות סתומות. נתפתחו מאה. מאה מותרות וחמשים אסורות. והשאר לכשיפתחו מותרות. ואמר רבי זעירא. לא אמרו אלא לכשיפתחו. הא ליפתוח לכתחילה, אסור. ולא אומרים שהאיסור היה במאה שנפתחו. והכא הוא אמר הכין שלכתחילה נוטל שלושה והכל מותר, שאני תולה שהאיסור ברוב? תמן בשם רבי הושעיה. והכא בשם חזקיה. ואיכא דאמרין, אף תמן לדעת רבי שמעון בן לקיש פותח שלש חביות ומתיר. ואתיא כחזקיה דהכא. והא תנינן נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם, שנתערבו בנטיעות. הרי זה לא ילקוט? ואך אמר ר"ל שיטול שלושה לכתחילה? ועוד אפילו אם ליקט בדיעבד, הא תנינן אם לקטו יעלו באחד ומאתים. ואך אמר ר"ל שדי בשלוש? א"ר יוסי בי רבי בון. כאן בשליקט שלשה, שאז אני תולה שהאיסור נשאר ברוב ואן כאן ביטול איסור בידיים. כאן בשליקט כולהון שיש ביטול איסור בידיים ואסור. תני, רימוני בדן של ספק ערלה. מעלה באחד ומאה. ערלה ודאית אינו מעלה. אף במחובר לקרקע כן. ספק איסור המחובר לקרקע מעלה, ודאי איסור המחובר לקרקע אינו מעלה? היך עבידא? כגון שהיה איסור בנטיעה שהיתה של ערלה או של כלאי הכרם, שנתערבו בנטיעות. אם היה רק ספק איסור אף שהיה מחובר לקרקע מעלה, ודאי איסור אם היה מחובר לקרקע אינו מעלה. רבי יודן בעי. אף לעניין חתיכה נבילה הראויה להתכבד כן? שאם היתה בספק איסור בטלה. חזר רבי יודן ואמר נבילה אין לו עלייה. קרקע יש לו עלייה. שדרך לקטוף את הפירות מהעץ ופירות תלושים בטלים. אבל נבילה יתכן שיאכלה שלמה, לכן גם ספקה לא בטל. : ר' יוסי אומר אף יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים. מ"ט דרבי יוסי? שכן דרך בני אדם להיות [דף ז עמוד ב] מידל בגפנים. וזה נראה כמדל ולא כמבטל איסור ולא גזרו ביה רבנן. תמן תנינן, סאה תרומה שנפלה למאה וטחנן ופחתו. כשם שפחתו החולין, כך פחתה התרומה ומותר. תני אף טוחן בתחילה ומתיר. ולא חוששים לביטול איסור לכתחילה. אמר רבי זעירא. דברי הכל היא, שכן דרך הכהנים להיות טוחנין מדומע לתוך בתיהון. מה נפק מן ביניהון? כלאי הכרם. על דעתיה דרבי יוסי כיוון שדרכו לטחון ואינו נראה כמבטל איסור, אף כאן טוחן ומתיר. על דעתון דרבנין, אין טוחן ומתיר: שלא התירו אלא כשסופו להתבטל אבל כאן אן סופו להיטחן ולהתבטל שהרי הוא אסור לכל.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק א הלכה ה

מתני': העלים, והלולבים, ומי גפנים היוצאים כשסוחט את העץ או העלים, והסמדר, מותרין בערלה וברבעי ובנזיר, ואסורין באשירה. רבי יוסי אומר, הסמדר אסור מפני שהוא פרי. רבי אליעזר אומר, המעמיד בשרף הערלה אסור. אמר רבי יהושע. שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרף העלים ובשרף העיקרים מותר. בשרף הפגים אסור, מפני שהוא פרי. ענקוקלות והחרצנים והזגין והתמד שלהן, קליפי רימון והנץ שלו, קליפי אגוזים והגרעינים אסורין בערלה ובאשירה ובנזיר, ומותרים ברבעי. והנובלות כולן אסורות. רבי יוסי אומר. נוטעין ייחור של ערלה ואין נוטעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי. ואין מרכיבין בכפניות של ערלה:

[דף ח עמוד א] גמ': תנן, העלים והלולבים ומי גפנים והסמדר מותרין בערלה וברבעי ובנזיר. מתניתא דלא כר' אליעזר. דתני בשם רבי אליעזר [במדבר ו ד] מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל. אף העלים והלולבים במשמע. תנן, רבי יוסי אומר, הסמדר אסור מפני שהוא פרי. תני, רבי יוסי אומר, סמדר אסור בנזיר מפני שהוא פרי. וקשיא אם ר"י סובר כרבי אלעזר שגם מה שאינו פרי אסור בנזיר, למה לי הטעם שסמדר אסור משום שהוא פרי? ואם הוא סובר שסמדר פרי הוא, יהא אסור בכל אפילו בערלה ומה הוא אסור רק בנזיר? מילתיה דר' יצחק אמר שהוא אסור בכל. דר' יצחק שאל. מאן תנא שאמר במשנה שלנו שאין מרכיבין בכפניות של ערלה? רבי יוסי היא. משמע שגם לענין ערלה סובר רבי יוסי שהסמדר אסור. שהכפניות בתמרים כסמדר בענבים. תני גבי נטע רבעי. פרי אתה פודה, ואין אתה פודה לא בוסר ולא פגים. הורי רבי זבידא באילין פגי תמרה שיקברו. כי יש עליהן קדושה ואין להן פדיון. רבי יונה בעי. עבר ופדיו שמא אינו פדוי? ותימר טעון קבורה? שהרי אחר שנתלשו זה כבר דיעבד ולמה לא יפדו. תנן, רבי אליעזר אומר, המעמיד בשרף הערלה אסור. אמר רבי יהושע. שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרף העלים ובשרף העיקרים מותר. בשרף הפגים אסור, מפני שהוא פרי. רבי פדת ורבי יוסי אמרו בשם רבי יוחנן. רבי שמעון ורבי יהושע שניהם אמרו דבר אחד. תמן תנינן. ר' שמעון אומר. אין לקטף שביעית, מפני שאינו פרי. אמר רבי זעירא לרבי פדת. כמה דתימר הכא הלכה כרבי יהושע, אף תמן הלכה כרבי שמעון? אמר רבי יונה וכי דמי שביעית לערלה לכל דבריה? בערלה לא נאסר אלא הפרי. והשרף אינו פרי אלא הוא בטל אצל האילן. וכיוון שהאילן לא נאסר, גם השרף לא נאסר. אבל האילן אינו בטל על ידי שרפו. וכיוון שבשביעית לא רק הפרי נאסר כדתנן, אוכלי בהמה קדושת שביעית חל עליהן, ואין קדושת ערלה חל עליהן. ואם כך אולי רבי יהושע יודה שקדושת שביעית חלה על השרף כת"ק שחולק על רבי שמעון. א"ר בון. אית לה ראיא חורי דר"ש ור' יהושע אינם בשיטה אחת. דרבי יהושע אמרה בלשון שמועה דתנן, אמר רבי יהושע. שמעתי בפירוש וכ"ו. ורבי שמעון בשם גרמיה אמרה. תנן רבי יהושע אומר וכ"ו. מ"ט המעמיד בשרף הפגין אסור? האם מפני ששרף נחשב כפרי? או שהפגין נחשבים כפרי? אין תימר ששרף נחשב כפרי. עשה כן בתרומה מותרת, בו את הגבינה. אין תימר פגין נחשבים כפרי. עשה כן בתרומה מותרת. שהניית תרומה מותרת, והניית ערלה אסורה שערלה אסורה בהנאה: תנן, ענקוקלות והחרצנים וכ"ו. מאי ענקוקלות? רבי זעירא וחד מן רבנין אמרו בשם רב. ענבים שלקו עד שלא הביאו שלישי. רבי יוסי בי רבי בון אמר. אפילו לקו משהביאו שלישי. אמר רבי חייא בר אדא, לשון נוטריקון הוא. ענבין דלקי תלתיהון כשהביאו שלישי: תנן, רבי יוסי אומר. נוטעין ייחור של ערלה ואין נוטעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי. אמר רבי יוחנן. עבר ונטע אגוז של ערלה, מותר. עבר והרכיב, אסור: דכשנוטע האגוז כלה באדמה. אבל במרכיב ניכר האיסור לעין. אגוז של ערלה שנטעו וכן ביצת ע"ז שנעשית אפרוח. אמר ר' חגי' בשם רבי יאשיה, איתפלגון חזקיה וכהנא. כהנא אמר מותרת. חזקיה אמר אסור. על דעתיה דחזקיה. איך אפשר לביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח? מה אנו קיימין? אם כשפחסה שברה לפני הע"ז, אין כאן אפרוח. אם כשהכניסה לפנימה מן הקנקילין המחיצה של הע"ה ונהייתה תקרובת, איתא חמי. אלו השתחווה לה

לא אסרה, מפני שהכניסה לפניו מן הקנקילין אסרה? **הרי לא עשה מעשה בגוף הביצה.** אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה. תפטר שגדר בה ע"ז: ביצת הקדש שנעשית אפרוח. א"ר יסא. פליגי בה כהנא ורבי יוחנן. כהנא אמר אסורה. ור' יוחנן אמר מותרת. א"ר זעירא לר' יוסי. **הא דאמר רבי יוחנן מותרת. אין כוונתו שהיא מותרת כמות שהיא. אלא** אף היא פודה אותה **כשוויה** בזמן זרעה *כשהיתה ביצה.* ר' חנינא ורבי יונה ורבי אלעזר אמרו בשם כהנא. פודה אותה בזמן זרעה. ורבי חנינא בשם ר' פנחס **מתקן את הגירסא**, כהנא אמר אסורה ופודה אותה כמות שהיא. ורבי יוחנן אמר מותרת ופודה אותה בזמן זרעה:

הדרן עלך פרק הנוטע לסייג

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה א

מתני': התרומה, ותרומת מעשר של דמאי, החלה, והביכורין, עולין באחד ומאה [דף ח עמוד ב] ומצטרפין זה עם זה, וצריך להרים. הערלה וכלאי הכרם, עולין באחד ומאתים. ומצטרפין זה עם זה, ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר, אינן מצטרפין. רבי אלעזר אומר. מצטרפין בנותן טעם, אבל לא לאסור:

גמ': **תנן**, התרומה, ותרומת מעשר של דמאי, החלה, והביכורין, עולין באחד ומאה [דף ח עמוד ב] ומצטרפין זה עם זה, וצריך להרים. למי נצרכה? לרבי שמעון. אף על גב דרבי שמעון אמר **בסיפא** **שערלה וכלאי הכרם אינם מצטרפים שאין איסורים משתי שמות מצטרפין.** מודי הכא שכולהו משם תרומה ומצטרפין. מאן תנא שאף בתרומת מעשר של דמאי מחמירים ואינו עולה אלא באחד ומאה? רבי מאיר. דרבי מאיר מחמיר בדבריהן כדברי תורה. והיכי אשכחן דר"מ מחמיר בדבריהן כדברי תורה? אמר רבי חנינה כההיא דתנינן תמן. הרואה כתם, הרי זו מקולקלת *שטמא למפרע* וחוששת משום זוב אם היה כתם גדול שיש בו כדי שלוש ראיות וצריכה לישב שבעה נקיים אף אף שמדאורייתא אן ראה בלא הרגשה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין בכתמים משום זוב. **תנן**, התרומה, ותרומת מעשר של דמאי, והחלה. רבי יונה בעי ולמה לא תנינן חלת דמאי? וכי תימא בגין דתנינן חלה ודאי, לא צריך דניתני חלת דמאי. והתנינן תרומת מעשר של דמאי אע"ג דתנינן תרומת מעשר של ודאי? אמר רבי חנינא בשם שמואל. **הלוקח עיסה דמאי צריך להפריש חלה.** אמר ליה רבי חייה בר [דף ט עמוד א] לוליבא, נוטל הוא דמיו מן השבט? אמר ליה. כן אמר שמואל, שהוא נוטל דמיו מן השבט. רבי מנא אמר בשם רבי יוסי, אינו נוטל דמיו מן השבט. מ"ט? למחר הוא מביא ודאי ואומר דמאי הוא כדי ליטול ממנו דמים. רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא, נהיגין אתון מפקין חלה מן הדמאי? אמר ליה. לא כן א"ר שמואל אחוה דרב ברכיה. בשעה שגזרו על הדמאי, לא גזרו על החלה כיוון שמצאו שרוב העם מפרישין אותו חלה בתוך בתיהן. והא תנן התם. הלוקח מן הנחתום כיצד מעשר? נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ואומר. אחד ממאה שיש כאן, הרי זה בצד זה מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר, עשוי תרומת מעשר עליו, והשאר חלה. ומעשר שני בצפונה או בדרומה, ומחולל על המעות. ואמר רבי יוסי בי רבי בון. אפילו אם לו הגדיר מקום לחלה זו, תניי בית דין שתהא חלתו בצפון צפונה. משמע שלהלכה מפרישין חלה על הדמאי? : **תנן**, ועולין באחד ומאה, ומצטרפין זה עם זה, וצריך להרים. כשמעלה אחד, מה את עביד לה? כתחילת הפרשה, כתורם ממש, או כסוף הפרשה שאינה הפרשה גמורה? אין תימר כתחילת הפרשה, אין הקטן מעלה, ואין אחר מעלה בלא רשות וגוי אפילו ברשות שאן שליחות לגוי, ואינו דוחה את השבת. ואין תעבדיניה כסוף הפרשה. קטן מעלה, ואחר מעלה, ודוחה את השבת. תמן תנינן. רבי יהודה אומר, אף מעלין את המדומע באחד ומאה בשבת. ותני עלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר. לא מעלה אלא אם רצה, נותן עיניו במקצתו, ואוכל את השאר. אמר רבי יונה רבי יודה עבד לה כסוף הפרשה לכן מותר להעלות בשבת. ורבי שמעון בן אלעזר עבד לה כתחילת הפרשה ולכן אסר להעלות בשבת. אמר רבי יוסי. אף רבי שמעון בן אלעזר עבד לה כסוף הפרשה. וכי לא מודי רבי שמעון בן אלעזר שאסור לעשות כן בודאי לתת עניו בצד אחד ולאכול צד שני? מאי כדון אם רשב"א סובר שנחשב כסוף הפרשה, למה נותן עניו בצד זה ואוכל בצד זה ואינו מעלה? [דף ט

עמוד ב' לרשב"א ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שהוא עושה בחול. תמן תנינן. רבי אליעזר אומר, תרומה עולה באחד ומאה. רבי יהושע אומר, במאה ועוד. והכא תנן **בסתם עולין באחד ומאה. ותמן** אמר חזקיה אמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר. כל מקום ששנה רבי מחלוקת ואחר כך חזר ושנה סתם, הלכה כסתם. **משמע שהלכה כר"א. ולא היא.** מן מה דתנינן **סתם משנה כרבי יהושע דתנן**, סאה תרומה שנפלה למאה. ואמר רבי אלעזר, לית כאן לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה. **נמצא סתם מבטל סתם, ונשארו אם מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע כאילו אן סתם משנה מסייעה לאחד מהם.** מניין שהן עולין בא' ומאה? אמר רבי יונה כתיב [במדבר יח כט] מכל חלבו את מקדשו ממנו. דבר שאת מרים ממנו אוסר. וכמה הוא? אחד ממאה. שזה שיעור תרומת מעשר, שאם יפול לתוך התשעים ותשע הנותרים הוא מקדשו. ובזה חולקים, רבי אליעזר אומר, מוסיף סאה ומעלה. רבי יהושע אומר, מוסיף כל שהוא ומעלה. רבי יוסי בן משולם אומר. לא כלשהוא ממש, אלא עוד קב למאה סאה שזה שתות למדמע. שישית מהסאה שנפלה שהיא המדמע שיש שישה קבין בסאה. תני רבי שמעון אומר. תרומה עולה במאה מקל וחומר. אם איסור מתוך איסור עולה כשמפרישים תרומה שהיא איסור מתוך טבל שגם הוא איסור, הנשאר מותר. איסור מתוך היתר לא כל שכן? תרומה שהיא איסור, ונתערבה בחולין שהוא היתר, פשיטא שאם יפריש סאה אחת מתוך המאה הותרו כולם. בק"ו שאמר רבי שמעון, יש גרסא שמתניחסת לתרומה כהתר ויש גרסא המתניחסת לתרומה כאיסור ועל פי זה כאשר נפלה סאה תרומה למאה חולין ומעלה אחד. אית תניי תניי איסור מתוך היתר לא כל שכן. ואית תניי תניי היתר מתוך היתר לא כל שכן. מאן דאמר איסור מתוך היתר, שכן תרומה אסורה לזרים. מאן דאמר היתר מתוך היתר, שכן תרומה מותרת לכהנים. אית דפתר לה כולה לכהנים. מאן דאמר איסור מתוך היתר, במדומע הסאה שנפלה מדובר בתרומה טמאה. מ"ד היתר, במדומע בתרומה טהורה. תני, פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין. וכן חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של [דף י' עמוד א] חולין, לא יעלו. רבי יודה אומר, יעלו. מה טעמא דרבי יודה? דכתיב [יחזקאל מה טו] ושה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל. ושה אחד מן הצאן מן המאתים, דהיינו שה אחד קדשים שנתערב במאתים חולין, משקה ישראל, מותר הוא לישראל. מכאן שהקדשים בטלים. וקשיא כתיב מאתים ורבי יודה אומר מאה? מה דכתיב שצריך מאתים בחיים, ורבי יודה דיבר על שחוטין, ודי במאה. מה בין חיים לשחוטין. רבי חנינא אמר. חיים, עשו אותן כדבר שדרכו להימנות, אבל לא לגמרי. שדבר שדרכו להימנות לא בטל אפילו באלף ובעלי חיים בטלים במאתים. עד כדון ראינו באיסור שהתערב בחולין, שהוא מעלה אחד ומתיר את השאר להדיוט. האם ההתר הזה יהיה גם בקדשים שנתערבו בדבר שפוסל מלעלות על המזבח, שהוא מעלה אחד ומתיר את השאר לגבוה? נישמענה מן הדא דתני, כתב[ויקרא כב ז] ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים ולא כל הקדשים. דיש לך קדשים שאינו אוכל בהן פרט לעירובין בפחות ממאה. הא במאה יאכלו. אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה. מניין אוכלי תרומה באוכלי חולין? אוכלי חולין באוכלי תרומה? אוכלי תרומה באוכלי קדש? אוכלי קדש באוכלי תרומה? משקה תרומה במשקה חולין? משקה חולין במשקה תרומה? משקה תרומה במשקה קודש? משקה קודש במשקה תרומה? משקה קודש במשקה קודש? מניין? קס"ד דמיירי בשמן של מנחות שנתערב בנסכים דקרבין לשם נסכים ומרבין ליה ממן הקדשים דבטיל ושמעין דיש בטול לגבוה מניין? תלמוד לומר מן הקדשים, אמר רבי אבין בשם ר' יוחנן תיפטר בלוג שמן של מצורע, שנתערב במותר רקיקי מנחת נזיר. שנאכלים לבעלים, אבל ביטול לגבוה לא מצאנו. והתני נתערב משקי במשקי. ומשקי משמע שנים. היינו לפחות ארבעה משקים. ובאכילת כהנים אתה מוצא רק לוג שמן ומותר רקיקי נזיר, וע"כ אתה חייב להעמיד גם בנסכים, ויש לך ראייה שיש דיני ביטול בתערובת גם בגבוה. א"ר חנניה. הדא אמרה, עולות בעולות ששניהם כליל למזבח כמו ששמן המנחות והנסכים. אבל חטאת בעולות הרי חטאת נאכלת והעולה היא כליל והמקטיר בשר חטאת עובר בל"ת דכל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו. מניין שגם כאן חלים דיני ביטול? תנן התם, סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה חולין טהורים, ר"א אומר תירום ותישרף, שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה. וחכ"א תעלה ותיאכל. רבי יודה שאמר שאף קדשים בטלים ועולים באחד ומאה כגון סאה חטאת טמאה שנפלה למאה חולין, היאך סבר, כרבי אליעזר או כרבי יהושע? אי כרבי אליעזר, מעלה ושורף. אי כרבי יהושע, מעלה ואוכל כהן. [דף י' עמוד ב] תנן, הערלה וכלאי הכרם, עולין באחד ומאתים. ומצטרפין זה עם זה, ואינו צריך להרים. מאן תנא ערלה וכלאי הכרם אף שהם משני שמות מצטרפים זה עם זה? רבי מאיר. דאמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן. לדברי רבי מאיר, כל האיסורין

מצטרפין ללקות עליהן בכזית, משום לא תאכל כל תועבה. הכא גבי תרומה וביכורים שנפלו לחולין את אמר צריך להרים, והכא גבי ערלה וכלאי הכרם שנפלו לחולין את אמר אינו צריך להרים? רבי יעקב בר זבדי ורבי אבהו אמרו בשם רבי יוחנן, הסיבה שצריך להרים אחת ולתת לכהן בתרומה וביכורים זה מפני גזל השבט. ותני כן. כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה, כגון תרומת הכליפין החרובין והשעורין שבאדום אינו צריך להרים. תנן, הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים. מניין שהן עולין? גבי כלאים כתיב [דברים כב, ט] פן תקדש המליאה. וגבי תרומה כתיב [שמות כב, כח] מלאתך ודמעך לא תאחר. ג"ש מליאה מליאה. מה מליאה שנאמר להלן גבי תרומה עולה. אף כאן בכלאים עולה. אי מה כאן במאה, אף כאן במאה? ולמה אמרו חכמים שכלאים עולה במאתים? לפי שכפל הכתוב איסורו שאסורים גם באכילה וגם בהנאה, שינו חכמים חיובו. עד כדון כלאי הכרם. ערלה מניין? מה זו איסור הנייה אף זו איסור הנייה. מה זו עולה אף זו עולה. עד כדון כר' עקיבה שסובר שדבר הלמד חוזר ומלמד, וגם כלאי הכרם שלמד מתרומה חוזר ללמד על ערלה, אבל כר' ישמעאל הסובר שאין דבר הלמד חוזר ומלמד, מניין שערלה עולה? אמר רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל. קל וחומר. מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים, הרי זה עולה. ערלה שהיא מותרת לזרים לאחר שלוש שנים, לא כל שכן? לא אם אמרת בתרומה שהנייתה מותרת, תאמר בערלה שהנייתה אסורה? רבי חיינא אמר גבי ערלה כתיב [ויקרא יט, כג] וערלתם ערלתו את פרו. ובתרומת מעשר כתיב [ויקרא כז, ל] מפרי העץ. פרי פרי לגזירה שוה. מה כאן עולה אף כאן עולה. תנן, הערלה וכלאי הכרם, עולין באחד ומאתים. ומצטרפין זה עם זה, ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר, אינן מצטרפין. רבי אליעזר אומר. מצטרפין בנותן טעם, אבל לא לאסור. תני, מצטרפין זה עם זה בין לאסור מין במינו בין בנותן טעם במין בשאינו מין דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר, אינן מצטרפין. רבי אלעזר אומר מצטרפין בנותן טעם מין בשאינו מין, אבל לא לאסור מין במינו. מה פליגין? שנפלו שלשת קבין ערלה ושלשת [דף יא עמוד א] קבין של כלאי הכרם כאחת במאה סאה של חולין. דאף שיש מאתים חולין כנגד כל איסור בניפרד, לרבי מאיר מצטרפים ואסור. לרבי שמעון ור"א אן מצטרפים ומותר. אבל אם נפלו שלשת קבין ערלה, ואחר כך נפלו שלשת קבין ועוד של כלאי הכרם, הותר הכרי, דאף שבשלושה קבין ועוד שבכלאים יש יותר מאחד ומאתים מהחולין. כיוון שהערלה שנתבטלה מצטרפת עם החולין להתיר את כלאי הכרם. נמצא שיש כאן מאה ושלוש סאין של התר. ועוד בטל בשלשת קבין בתנאי שיש מאתים כנגדו, שלשת קבין בטילין במאה. נפלו שלשת קבין של ערלה וחזרו ונפלו שלשת קבין ועוד של ערלה. כמו מה נדון? כמו שנפלו שלשת קבין ערלה ושלשת קבין ועוד של כלאי הכרם, ויהיה מותר. או אף שנפלו בזה אחר זה כיוון שהם מאותו המין כמו שנפלו שלשת קבין של כלאי הכרם ושלשת קבין ערלה כאחת ויהיה אסור? פשיטא שידעתו בן נפילה לנפילה מתרתו. שאם נודע לו אחר הנפילה הראשונה כבר בטלו הראשונים ואין השלושה קבין השניים מצטרפים והכל מותר. ולא דמי להא דתנן לעיל פ"ה דסאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת הרי"ז אסורה דהתם משום דבעי הרמה ור"ש נמי דמתיר התם משום דכמי שהורם דמי ואם לא ידע בן נפילה לנפילה, השלושה הקבין השניים מצטרפים לראשונים ואוסרים. ידיעת חבירו מהו שתתירו? היאך עבידא? כגון דהוא לא ידע בה, אבל חבירו ידע בה. ידיעת ספק מהו שתתיר כידיעת ודאי? היאך עבידא? היו לפניו שתי קופות. אחת יש בה מאתים, ואחת אין בה מאתים. נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה. ואחר כך נפלה שנית עוד סאה תרומה. מדדה ומצא בה מאתים ושתיים כך שברור ששני הסאים נפלו לאותה שהיה בה מאתים. אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי, עולה שהרי על הראשונה ידע שאולי נפלה וכבר בטלה וכשנפלה השניה אף היא תיבטל. אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי, אינה עולה שהרי נודע לו על שניהן כאחת ואן מאתים כנגד שניהן. [דף יא עמוד ב] ואף בקופה אחת יש מקום להסתפק האם ספק ידיעה נחשב כידיעה או לא כגון היתה קופה אחת. ספק יש בה מאתים, ספק אין בה. נפלה סאה תרומה לתוכה ואחר כך נפלה עוד סאה אם ידיעת ספק שמי ידיעה כבר בטלה הראשונה אבל אם אין ידיעת ספק נחשבת ידיעה כיוון שאן מאה כנגד שניהם הכל אסור, או שהיה בה מאתים ואין ידוע אם נפלה אם לא נפלה. ואחר כך נפלה השנייה. אין תימר ידיעת ספק כידיעת ודאי, עולה. אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי, אינה עולה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ב

מתני' התרומה מעלה את הערלה, והערלה את התרומה שאיסורים מעלים זה את זה. כיצד? סאה תרומה שנפלה למאה הכוונה לצ"ט שאחר שנפלה לתוכם התרומה יהיה הכל מאה. ואח"כ נפלו שלשת קבין ערלה או שלשת קבין של כלאי הכרם. זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה הכוונה לרבעי כיצד? סאה ערלה שנפלה למאתים הכוונה לקצ"ט שאחר שנפלה לתוכם הערלה יהיה הכל מאתיים. ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרם. זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה כרבי יהושע שדי בקצ"ט וקצת כדי לבטל ערלה:

[דף יב עמוד א] גמ': תנן, התרומה מעלה את הערלה, והערלה את התרומה. א"ר קורייס. לא שהתרומה מעלה את הערלה, אלא שהתרומה מצטרפת עם החולין להעלות את הערלה. קס"ד שמה שאמרה המשנה תרומה מעלה את הערלה הכוונה דווקא תרומה טהורה כיוון שהיא מותרת לכהן הרי היא מצטרפת לחולין שגם היא מותרת לבטל את הערלה ויהיה הכל מותר לכהן. אבל אם היה מדובר בתרומה טמאה שאינה ראויה לאף אחד, אן היא מצטרפת לחולין להתיר את הערלה. אם כך, ניחא תרומה מעלה את הערלה. שמצאנו שתרומה טהורה שמוותרת לכהנים מעלה את הטמאה. כדתנן, סאה תרומה טמאה נפלה לתוך תרומה טהורה, מעלה הטהורה את הטמאה להתירה לכהנים. לכן התרומה מצטרפת לחולין ומעלה את הערלה להתיר את התערובת לכהנים, לפי שהתרומה מעלה את האיסור. אבל אך יתכן שהערלה שאסורה באכילה לכולם תצטרף לחולין להעלות את התרומה להאכילה לזרים? וכי מצאנו שתרומה טמאה מעלה את הטהורה האם מצאנו שאיסור מעלה איסור? מי סברת שמה שאמרה המשנה ברישא דהתרומה מעלה את הערלה הכוונה לכהנים שלהם התרומה מותרת באכילה, ולכן אמרתה שזה שהתרומה מעלה את הערלה ניחא שהרי מצאנו שההיתר מעלה את האיסור. לא כן אלא התנא שלנו סובר דאיסורין מעלין זה את זה. ומה שאמרה המשנה ברישא שהתרומה מעלה את הערלה, הכוונה מעלה אפילו לזרים. ואם תטען שההיתר הוא לא אצל הזרים שמא רק אצל הכהנים. אי אפשר לומר כן דהא תנן בסיפא הערלה מעלה את הכלאים, והכלאים את הערלה, והערלה את הערלה. וכי שנייא היא תמן בערלה וכלאים בין אצל הזרים בין אצל [דף יב עמוד ב] הכהנים? אלא ודאי כמו שפרשנו שהתנא שלנו סובר שאיסורים מבטלים איסורים. תנן, סאה תרומה שנפלה למאה. א"ר אלעזר. לית כאן לתוך מאה, אלא לתוך תשעים ותשעה. שאם באמת נפלה למאה, הרי התרומה כבר בטלה אצל החולין ואין צורך שהערלה תצטרף לחולין לבטל את התרומה. תנן, סאה ערלה שנפלה לתוך מאתיים. א"ר אלעזר. לית כאן לתוך מאתיים, אלא לתוך מאה ותשעים ותשעה: שאם באמת נפלה הערלה למאתיים כבר בטלה אצל החולין ואין צורך שהכלאים יצטרפו לחולין לבטל את הערלה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ג

מתני': כל המחמץ, והמתבל, והמדמע, בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. בית שמאי אומרים, אף מטמא. ובית הלל אומרים. לעולם אינו מטמא, עד שיהא בו כביצה. דוסתאי איש כפר איתמה, היה מתלמידי שמאי. ואמר, שאלתי את שמאי הזקן ואמר. לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה. ולמה אמרו כל המחמץ והמתבל והמדמע? להחמיר מין במינו. להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו. כיצד? שאור של חיטים, שנפל לתוך עיסת חיטים ויש בו כדי לחמץ. בין שיש בו לעלות באחד ומאה, בין שאין בו לעלות באחד ומאה, אסור. אין בו לעלות באחד ומאה. בין שיש בו כדי לחמץ, בין שאין בו כדי לחמץ, אסור. להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד? גריסים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן טעם. בין שיש בהן כדי לעלות באחד ומאה, בין שאין בהן לעלות באחד ומאה, אסור. אין בהן בנותן טעם. בין שיש בהן לעלות באחד ומאה, בין שאין בהן לעלות באחד ומאה, מותר:

גמ': **תנן, כל המחמץ, והמתבל, והמדמע, בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. בית שמאי אומרים, אף מטמא. ובית הלל אומרים. לעולם אינו מטמא, עד שיהא בו כביצה. מ"ט דב"ש שמטמאים בפחות מכביצה? אמר רבי יוסי בשם ר' חילפיי, ורבי יונה אמר בשם רבי שמעון בן לקיש. כיוון שהוא ניכר, עושין אותו בית שמאי כאילו גדל ותפח: תמן תנינן. מי הצבע פוסלין אותו מקוה שאן בו ארבעים סאה בשלשת לוגין, ואין פוסלין אותו בשינוי מראה, ורבי מאיר אומר כל הפוסל בשלושה לוגין פוסל בשינוי מראה. אמר אבא בריה דרב נחמן. דברי רבי מאיר משום שאיבה ניכרת. שכיון שמראה המים במקוה נשתנה מחמת המים השאובים, ניכרים המים השאובים ופוסלים את המקוה. אמר רבי חונא בשם רבי אבא. אתייד דרבי מאיר, כבית שמאי. כמה דבית שמאי אמרי, שאפילו אם אין בו כביצה מטמא משום שהשאור מחמיץ וניכר. כן רבי מאיר אמר, שמי צבע פוסלים את המקוה משום שהשאיבה ניכרת. עד כדון לא אמרו ב"ש שמטמא אלא דבר שיש בו גם איסור וגם טומאה. דמיגו שאוסר את כל העיסה, מטמא. יש בו טומאה ואין בו איסור מהו? האם גם בזה יאמרו ב"ש דכיון שמחמץ מטמא אף שאין בו כביצה? ח"מץ ממנו מהעיסה שנפל לתוכה שאור ונאסרה ונפל ממנה למקום אחר, נעשה זה אסור וזה אסור. ריבה על הראשון וביטלו הראשון מותר והשני אסור, נעשה [דף יג עמוד א] עיקר טפילה וטפילה עיקר. שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והיה בה אחד ומאה כנגד התרומה, והגביהו, ואחר כך נתחמצה העיסה, הרי זו מותרת שכבר בטלה קדם שהתחמץ. ודכוותה תאינה של תרומה שנפלה לתוך מאה, הוגבהה אחת מהן, ואחר כך הוכרה וכי תעלה על דעתך שהתרומה תהא מותרת? ברור שלא ואף כאן אחר שהעיסה החמיצה התברר שהשאור עדיין בתוך העיסה. תמן אף שברור שהשאור בתוך העיסה לא הוכר האיסור וכיוון שבטל בטל. ברם הכא, הוכר האיסור וודאי צריך להסירו: **תנן, להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד? גריסים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן טעם.** רבי יונה בעי, ולמה לא תנינן גריסים שנתבשלו עם האורז? אלא מתניתין כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר. ולכן לא שנה גריסים שנתבשלו עם האורז כיוון שגריסים נותנים טעם לפגם באורז, ומותר. אבל עדשים נותנים טעם לשבח בגריסים, אפילו כמאן דאמר שנותני טעם לפגם מותר, מודה הוא הכא שהוא אסור. גריסין של תרומה שנפלו לתוך עדשים של חולין ויש בהן נותן טעם אסור. ריבה עליהן עדשים של חולין עד שבטל הטעם מותר. עד כמה ירבה? תפלוגתא דרבי ודרבי ישמעאל בי ר' יוסי. על דעתיה דרבי דהוא אמר חתיכה נעשת נבלה, ממילא הכל נאסר וצריך להוסיף עדשים עד שירבו על כולהו. על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי, דהוא אמר אן חתיכה נעשת נבלה, עד שירבו על הנופלין הגריסין. גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשין של חולין ואין בהן נותן טעם ובטלו. ריבה עליהן גריסין של חולין, האם מין מעורר את מינו לאסור? ואם אן מאה בגריסים של חולין כנגד גריסי התרומה כל הגריסים נעשו נבלה למ"ד חתיכה נעשת נבלה, וחוזר ואוסר את העדשים? לא תהא גדולה מיין נסך. כמה דתימר ביין נסך שנפל למים וחזר ונפל לתוכו יין חולין, דאמרינן שאת רואה את היין של היתר כמי שאינו, ואותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם במים אסור, ואם לאו מותר. אף הכא את רואה את גריסים של היתר כמי שאינו. ואותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם בעדשים אסור, ואם לאו מותר. הדא אמרה ריבה עליהן גריסין של תרומה מותר:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ד

מתני': שאור של חולין שנפל לתוך עיסה, ויש בו כדי לחמץ. ואחר כך קדם שהספיק לחמץ נפל שאור של תרומה או של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ, אסור דזה וזה גורם אסור. שאור של חולין שנפל לתוך עיסה וחימיצה. ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ, אסור דנותן טעם לפגם אסור. ורבי שמעון מתיר:

גמ': תני חנניה בשם רבי יוחנן. אף הראשונה במחלוקת דלר"ש זה וזה גורם מותר. א"ר יונה היוינן [דף יג עמוד ב] סברין מימר מה פליגין בסיפא? כשחמיץ זה כל כוחו, וזה כל כוחו, ונפל שאור של חולין תחילה דאז האיסור נותן טעם לפגם. דת"ק סבר אסור, ור"ש סבר מותר. אבל אם נפל שאור

של תרומה קדם שהספיק שאור של חולין לחמץ כל צרכו, כבר נתחמצה העיסה על ידי שניהם וזה זה גורם אסור אפילו לרבי שמעון ולא כמו שאמר רבי יוחנן. כל נותני טעמים, בין לפגם בין לשבח אסור. דברי ר"מ. ר"ש אומר. לשבח אסור, לפגם מותר. רשב"ל אמר. מה פליגיין? כשהשביח ואח"כ פגם. אבל אם פגם ואח"כ השביח, וק"ו אם פגם ולא השביח, אופ"ר מודת. רבי יוחנן אמר לא שנייא. היא השביח ואח"כ פגם, היא פגם ואח"כ השביח, או פגם מתחילה ועד הסוף, היא המחלוקת. תמן תנינן. שעורין שנפלו לתוך הבור של מים. אף על פי שהבאישו מימיו, מימיו מותרים. כיוון שהטעם לפגם. והדא מתניתא מה היא? ר' יוחנן אמר במחלוקת שהרי לשיטתו רבי מאיר אסור אפילו אם פוגם מתחילה ועד הסוף. רבי שמעון בן לקיש אמר, דברי הכל שאף רבי מאיר מודה שמותר אם לא השביח כלל. רבי יוסי בי רבי בון אמר, אילין שמועתא שאמרנו שנחלקו רבי יוחנן ור"ל על הדא איתאמרת. על המשנה הזו של שעורין שנפלו לתוך הבור של מים. נחלקו שרבי יוחנן אמר במחלוקת, רשב"ל אמר דברי הכל וכאן רק חזרו והזכירו את דבריהם. אמר רבי יונה, צורכה קשה להדא דרבי שמעון בן לקיש שאמר שרק בהשביח ואח"כ פגם חולק ר"מ, אבל בפגם מעיקרה גם ר"מ מודה. לא כן סברנן מימר מה פליגיין כשחיימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו. ונפל שאור של חולין תחילה. אבל אם כך נמצא ששאור התרומה פוגם מתחילתו, ואעפ"כ לר"מ אסור. חזר רבי יונה ואמר לא קשה על ר"ל. דהאשה הזאת אינה מחמצת כל צורכה, משיירת היא כל שהוא מפחד שמא תחמיץ יותר מי ויתקלקל. אותן כל שהוא יעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם. וקשיא אפילו אילו השביח את אותו כלשהוא ולא פגם, שמא כלום היא? הרי אינו אלא משהו ובטל? ר' יונה בעי מה בן הרישא שר"ש מתיר, לסיפא שר"ש אסור? הרי לבסוף הכל נפגם? מה בין שבח מזה ומזה ולבסוף נפגם. ומה בין פגם מזה ומזה? למה שבח מזה ומזה ולבסוף פגם אסור לר"ש, ואילו פגם מזה ומזה מותר? [דף יד עמוד א] א"ר מנא. ברישא שבח מזה ומזה אסור, דאת רואה את ההיתר כמי שאינו. והרי אותו האיסור יש בו כדי לאסור. אבל בסיפא פגם מזה ומזה, את רואה את ההיתר כמי שאינו. אותו האיסור אין בו כדי לאסור, שאינו נותן אלא טעם לפגם:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ה

מתני': תבלין משנים שלשה שמות איסור ממין אחד. או משלשה מינים ואיסור אחד, אסור ומצטרפין. רבי שמעון אומר. שנים או שלשה שמות ממין אחד, או שני מינין משם אחד, אין מצטרפין:

גמ': ניחא שני שמות ממין אחד מצטרפים לאסור. אבל שני מינין משם אחד, הרי טעמו של כל אחד שונה ואך מצטרפים בנותן טעם? אמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר, במיני מתיקה שנו. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. שלשה חילוקי דינים בנותני טעמים הן. כל שההדיוט טועמו ואומר קדירה זו אינה חסירה. ונפל האיסור ופגמו, זה נותן טעם לפגם שמוותר. ואפילו אמר בגלל תבלין פלוני שיש בקדירה זו, נותן האיסור טעם לפגם. גם זה הוא נותן טעם לפגם ומותר. וכל שהאומן טועמו ואומר תבלין פלוני חסר בקדירה זו ולכן נותן בה האיסור טעם לפגם. זה הוא נותן טעם לפגם שאסור. כיוון שיכול לתקן את האוכל ע"י נתינת התבלין. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. כל האיסורין שאינו יכול לעמוד עליהן משערין אותן כאילו בצל כאילו קפלוט בדורות אחר כך קבעו שזה אחד משישים. עד כדון דבר שדרכו להשתער כבצל וקפלוט. שרגילין ליתן דבר הזה לתוך הקדירה כפי השיעור שנותנין בצל וקפלוט לתוכו ולכן יכול לשער בהם. דבר שאין דרכו להשתער בבצל וקפלוט שרגילים לתת ממנו מעט או הרבה במה אתה משערו? כגון הכמון [דף יד עמוד ב] במה אתה משערו? אמר רבי יודן. לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר במיני מתיקה שנו? משמע שכל מן משערים אותו במינו. רק מיני מתיקה. על ידי שדרכן להשתער כבצל וקפלוט, משערין אותו כאילו בצל כאילו קפלוט. אן זו הסיבה שרבי אבהו אמר במיני מתיקה שנו אלא כוונתו היתה שכיוון שמיני מתיקה ששיעורן שווה לפיכך מצטרפים אפילו הן שני מינין. הא שאר כל האיסורין. על ידי שאין דרכן להשתער בבצל וקפלוט, משערין אותן במינן. אם כן הכמון משערין אותו במינו. רבי מנא לא אמר כן, אלא כך אמר. לא כן אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר במיני מתיקה שנו? מיני מתיקה על ידי שטעמן שוה, משערין אותן כאילו בצל כילו קפלוט. שאר כל האיסורין. על ידי שאין טעמן שוה, אין משערין אותן כאילו בצל

כאילו קפלוט. א"כ הכמון צריכה **כיצד משערין אותו**. אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן. כל נותני טעמים אין לוקין עליהן, עד שיטעום טעם ממשו של איסור *דטעם כעיקר דרבנן*. התיב רבי חמא ב"ר יוסי קומי ר' יוחנן. הרי בשר בחלב. הרי לא טעם ממשו של איסור, ואת אמר לוקה? וקבלה. מהו וקבלה? לא שהסכים עימו, אלא כאינש דשמע מיליה דבעל דיניה ושותק, אף על פי שממשיך לטעון שהוא צודק. וגם כאן חשב שאין זו קושיה, כי בשר וחלב חידוש הוא. שכל אחד כשלעצמו מותר, והתורה חידשה שבשר שהתבשל בחלב הבשר והחלב עצמם נעשים איסור והאוכל אותם לוקה. אבל טעם איסור אחר שנבלע בהיתר **אן לוקים עליו**. אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן. כל נותני טעמים אין לוקין עליהן, חוץ מנותני טעם של נזיר. מאי קאמר? אמר רבי זעירא. בכל האיסורים אן טעם כעיקר מהתורה. ולכן כל נותן טעם אין לוקין עליהן, עד שיטעום טעם ממשו של איסור. ובנזיר, אפילו לא טעם טעם ממשו של איסור. משום שנאמר בו ומשרת ענבים, שאם שרה ענבים במים ונתנו בהם טעם, הנזיר לוקה אם יהיה כזית מהענבים והחידוש הוא שאע"פ שהוא בלוע לא בטל. רבי אבא בר ממל אמר. טעם כעיקר מהתורה. והחידוש בנזיר הוא שכל נותני טעמים, אין איסור והיתר מצטרפין. ובנזיר, איסור והיתר מצטרפין שאם שרה פיתו ביין ואכל כזית לוקה. מתניתא מסייע לדין, ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייע לרבי זעירא שאמר שאן טעם כעיקר מהתורה והחידוש בנזיר שאע"פ שהאיסור בלוע אינו בטל ואם אכל בכדי שיהיה ממנו כזית לוקה. דתנן, כזית יין שנפל לקדירה. אכל ממנה כזית, פטור. עד שיאכל את כולה. אבל על דעתיה דרבי אבא בר ממל, כיוון שהתר מצטרף לאיסור כיון שאכל ממנה כזית צריך להיות חייב. מתניתא מסייע לר' אבא בר ממל דתנן, ממשמע שנאמר [במדבר ו ג] וכל משרת ענבים לא ישתה. וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו? הרי כבר אמר מכל אשר יעשה מגפן היין. אלא לפי שנאמר [שם ד] מכל אשר יעשה מגפן היין, מחרצנים ועד זג לא יאכל. מיין ושכר יזיר. מה ת"ל וכל משרת ענבים לא ישתה? אלא שאם שרה ענבים ושרה פתו בהן. ויש בהן כדי לצרף בהן כזית, חייב אף שכל מה שיש זה טעם איסור. מיכן אתה דן לכל איסורין שבתורה שטעם כעיקר אסור. ומה אם היוצא מן הגפן. שאין איסורו איסור עולם. ואין איסורו איסור הנאה. ויש לו היתר לאחר איסורו, עשה בו טעם כעיקר. שאר כל האיסורין שבתורה שאיסורן איסור עולם, ואיסורן איסור הנייה, ואין להן היתר אחר איסורן, אינו דין שנעשה בהן את הטעם כעיקר? מכאן למדו חכמים, כל נותני טעמים שיהו אסורין. ומה שהתחדש בנזיר זה שהתר מצטרף לאיסור. והבריייתא הזו קשיא על דרבי זעירא. דלרבי בכל אתר אינו לוקה עד שיטעום כזית ממשו של האיסור והכא אמר אפילו לא טעם ממשו של האיסור.

שהרי מבואר שבכל האיסורים אומרים טעם כעיקר.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ו

מתני': שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה. לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, והצטרפו וחימיצו. רבי אליעזר אומר, אחר האחרון אני בא. וחכמים אומרים, בין שנפל האיסור בתחלה, בין בסוף, לעולם אינו אוסר, עד שיהא בו כדי לחמץ *דזה וזה גורם מותר*. יועזר איש הבירה היה מתלמידי שמאי, ואמר. שאלתי את רבן גמליאל הזקן, כשהיה עומד בשער המזרח ואמר. לעולם אינו אוסר, עד שיהא בו כדי לחמץ:

גמ': תמן תנינן. יין נסך אסור, ואוסר בכל שהוא. במינו, אבל שלא במינו אוסר בנותן טעם. חזקיה אמר. כוס שמזגו מן יין האיסור ומן יין ההיתר. ונפל איסור בסוף, אסור. היתר בסוף, היתר. אמר רבי שמואל בר רב יצחק, דר' אליעזר היא. דר' אליעזר אומר, אחר האחרון אני בא. אמר רבי ירמיה, חזקיה כדברי הכל, וחומר הוא ביין נסך. רבי יוסי בעי. אם חומר הוא ביין נסך, אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור? אמר רבי יסא בשם רבי יוחנן. כוס שמזגו מאיסור ומהיתר. את רואה את יין ההיתר כמי שאינו. ואותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם במים, אסור. ואם לאו, מותר. אמר רבי הושעיה. והוא שנפל ההיתר בסוף, שכבר התבטל האיסור במים. רבי אימי אמר בשם רבי יוחנן. לא שנייא. בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף. להיתר בתחילה ואיסור בסוף. אפילו מים ויין שנמזג כל צורכו מן ההיתר. לא אומרים שרואים את המים כיון, אלא את רואה את ההיתר כמי שאינו. ואותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם במים, אסור. ואם לאו, מותר. אמר רבי זעירא. הדא דאת אמר שרואים את

ההיתר כמי שאינו, **זה בכל תנאי**. היאך עבידא ומה בא רבי זעירא לרבות? רבי יוסי בי רבי בון ורבי אבהו אמרו בשם ר' יוחנן. צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית של יין שכולו נאסר דהוה מין **במינו**, וחזרה ונפלה החבית לתוך הבור של מים. את [דף טו עמוד א] רואה את ההיתר כמי שאינו. אותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם **במים**, אסור. ואם לאו, **מותר: תנן**, שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה. **לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, והצטרפו וחימיצו**. רבי אליעזר אומר, **אחר האחרון אני בא**. עד כדון בשנפלו בזה אחר זה. נפלו שתיהן כאחת מה אמר בה רבי אליעזר? נשמענה מן הדא הכותים היו קובעים ר"ח לעצמם, נמצא שהרבה פעמים החזיקו חמץ בפסח שליטתם אינו פסח. **ותנן**, אימתי חמיצן של כותיים מותר לאחר הפסח? של בעלי בתים, אחר שלש שבתות של אפיה. *דבשני השבתות הראשונות נשאר טעם חמץ. שבכל אפיה נטלו מעט מהעיסה הקדמת כדי שתשמש שאור לעיסה הבאה.* ושל נחתומים בכרכים, לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים. רבי שמעון בן אלעזר אומר אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפיה אם היה אדם גדול, או שיהא משיא את בנו ואפה שלשה תנורים בשבת אחת זה אחר זה, וזה אחר זה מותר. ואף כשאמרו של נחתומים בכרכים לאחר שלשה ימים, **אם נדחק** ואפה שלשה תנורים ביום אחד, זה אחר זה זה אחר זה, מותר. תני רבי שמעון אומר. אף כשאמרו של נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים, עד שלשה ימים אסורין. **שכיוון שאינו אופה הרבה כבר משחרית** הוא בודה לו שאור לכל אותו היום: אותה העיסה השנייה, לא מאיסור ומהיתר היא מתחמצת **ולמה אסור?** ואמר ר' ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש. מאן תנא חמיצן של כותיים? **רבי אליעזר**. שסובר זה וזה גורם אסור. **מכאן נפשוט את הקושיה כיוון שרואים שאפילו נפלו כאחד ר"א אסור שהרי בחמץ של כותים ההתר והאיסור חימצו כאחד ואעפ"כ לר"א אסור**. ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא. נהירת דהויתון אמרין את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש, מאן תנא חמיצן של כותיים רבי אליעזר אבל לחכמים מותר מיד והלכה כחכמים. ואנן לית אנן אמרין כן. אלא רבי אילא אמר בשם רשב"ל. **חכמים ירדו לחמיצן של כותיים והחמירו להלכה כרבי אליעזר**. ועוד ראייה שחכמים החמירו כר"א **בחמצם של כותים** מן הדא. דאמר רבי חנינא דרבי אבהו. אבא הוה ליה עובדא שהיה לו חמץ שקנה מכותים אחרי שלוש תנורים. שלח שאל לרבי חייא ולרבי יסא ולרבי אימי, ואורין ליה כרבי אליעזר. וכי כיחידייא מוריי? אלא משום שירדו חכמים לחמיצן של כותיים כרבי אליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יסא. היך מה דתימר תמן הלכה כרבי אליעזר. אף הכא הלכה כרבי אליעזר? אמר ליה ולכל דבר אמרתי: **לא אמרתי אלא בחמץ שהחמירו בו חכמים, אבל בשאר דברים זה וזה גורם מותר**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ז

מתני': כלים שסכן בשמן טמא *הטבילן*, וחזר וסכן בשמן טהור. או שסכן בשמן טהור, וחזר וסכן בשמן טמא. רבי אליעזר אומר, אחר הראשון אני בא. וחכמים אומרים, אחר האחרון:

גמ': מה טעמא דרבי אליעזר? **האחרון נבלע ומוציא את הראשון**. אמר רבי יוחנן. רבי יהודה ורבי אליעזר שניהן אמרו דבר אחד. דתנינן תמן. צלוחית שנתן בה מים חיים להזות מהם מי חטאת שפיה צר, טובל את האיזוב לתוכה ומעלה כדרכו. רבי יודה אומר, הזיה הראשונה. אבל לא יטבול פעם שניה, כיון שפי הצלוחית צר, כשהוא דוחק את האיזוב פנימה תצא ממנו לחלוחית מהאיזוב עצמו, ויפסלו את המים שבצלוחית. **הרי שהאחרון דוחק ומוציא את הראשון** *הלחלוחית הטבעית שהיתה באיזוב*. כמה דרבי יודה אומר, **האחרון מוציא את הראשון**. כן רבי אליעזר אומר, אף הכא האחרון מוציא את הראשון. עד כדון כשסך *עור וכדומה* מיכן ומצא בצד השני אז הגיוני שהאחרון דוחק את הראשון. סך מיכן ומצא מיכן *מאותו צד* [דף טו עמוד ב] מה אמר בה רבי אליעזר? נשמענה מן הדא. דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן. לא סוף דבר צלוחית שפיה צר שאפשר שהמים השנים דוחקים את הראשנים לצד השני ושם הם נדחקים בדופן ויוצאים, אלא אפילו ספל שפיתחו רחב שהמים שנבלעים פולטים את לחלוחית האיזוב ולכן בכל איזוב מזה רק פעם אחת. ומה שאמרה המשנה צלוחית שפיה צר להראות כוחם

של חכמים שאפילו כך הם מתירים. **ואמר רבי יוחנן**. רבי יודה ורבי אליעזר שניהן אמרו דבר אחד. אית לך מימר **בספל כשסך מיכן ומצא בצד השני?** לא כסך מיכן ומצא מיכן הוא? אוף הכא כשסך מיכן ומצא מיכן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ח

מתני': שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עיסה. לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, והצטרפו וחימיצו. **אסור לזרים** ששני האיסורים מצטרפים, ומותר לכהנים. ר"ש מתיר לזרים ולכהנים שאן שני איסורים מצטרפים בן משם אחד ושני מינים בן ממין אחד ושני שמות. תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם. שנפלו לתוך קדירה, לא באלו כדי לתבל ולא באלו כדי לתבל ונצטרפו ותיבילו. **אסור לזרים ומותר לכהנים**. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים:

גמ': שאור של תרומה ושל שביעית שנפלו לתוך העיסה. לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, ונצטרפו וחימיצו. **אסור לזרים ומותר לכהנים**. ר"ש מתיר לזרים ולכהנים. בזה כדי לחמץ ובזה כדי לחמץ, ונצטרפו וחימיצו. **אסור לזרים ולכהנים** שהרי די בשביעית שאסורה על הכל כדי לחמץ. ר' אלעזר בר' שמעון מתיר לכהנים. רבי אבהו אמר, ר' יוחנן בעי. משמע שראב"ש אסור לזרים מפני התרומה מה בין תרומה שאסורה אצל הזרים ולכן ראב"ש אסור לזרים, לבין שביעית שאסורה אף אצל הכהנים? למה תרומה אצל הזרים אסורה כיוון שיש בה כדי לחמץ. ואילו שביעית אצל הכהנים מותרת אף שיש בה כדי לחמץ? חזר ואמר רבי יוחנן. תיפותר, שנפל שאור של תרומה תחילה וכבר חמצה. **דלא** באת שביעית אלא לפגום. רבי אלעזר בי ר' שמעון בשיטת אביו. מהו בשיטת אביו? כמה דר' שמעון אמר, נותני טעמים לפגם מותר. כן רבי אלעזר בי רבי שמעון אמר, נותני טעמים לפגם מותר. רבי אבא מרי אמר. **אפילו בנפלו כאחת**. ומהו בשיטת אביו? כמה דר' שמעון אמר, כל הספיחין מותרין. כן רבי אלעזר בי רבי שמעון אמר, כל הספיחין מותרין. **נמצא שהשאור של שביעית אינו אסור**. כלום אמר רבי שמעון, אלא בספיחי ירק, דלמא בספיחי זרעים? וקמת למסקנה **דלרבי שמעון** היא ספיחי ירק, היא ספיחי זרעים **מותר**. רבנין דקיסרין אמרין. אחת בשיטת אביו, ואחת בשיטת חכמים. בשיטת אביו, משום נותני טעם לפגם מותר. בשיטת חכמים, משום שמות מצטרפין: דכשנפלו כאחד בתחילה השביח על ידי שניהם ולבסוף נפגם על ידי שניהם. וכיון שסובר כאביו שטעם לפגם מותר אן לאסור על מה שפגמו לבסוף. אבל על מה שהשביחו בתחילה לכהנים אן לאסור שלא השביחו האיסור אלא מחצה אבל לישראל אסור כיון שסובר חכמים שאיסורים מצטרפים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ב הלכה ט

מתני': חתיכה של קדשי קדשים, ושל פיגול, ושל נותר, שנתבשלו עם חתיכות. **אסור לזרים ומותר לכהנים** שאיסורים מצטרפים וכאן מדובר שרק בשלושתם יחד יש שיעור לאסור. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים שאן איסורים מצטרפים. **בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאווה אסור** [דף טז עמוד א] לטמאים ומותר לטהורים:

גמ': **תנן**, חתיכה של קדשי קדשים, ושל פיגול, ושל נותר, שנתבשלו עם חתיכות. **אסור לזרים ומותר לכהנים**. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים. תני של פיגול ושל נותר של קדשים קלים. אמר ר' יונה לא אמר אלא פיגול ונותר של קדשים קלים. שאם היו פיגול ונותר של קדשי קדשים, גם רבי שמעון מודה שכיוון שאיסור זרות קיים בשלושתם, מצטרפים ואסורים לזרים. אמר ר' יונה, מכאן נלמד שהאוכל קדשים קלים לפני זריקה, אין לוקה עליהן משום זרות. שאם קדשים קלים לפני זריקה לוקה עליהן משום זרות. למה אמר דווקא פיגול ונותר של קדשים קלים? הרי פיגול ונותר לאחר זריקה, כקדשים קלים לפני זריקה הן. שהזריקה לא הועילה כלום. ואם לוקים על קדשים קלים לפני זריקה משום זרות, הרי גם על פיגול ונותר שלהם לוקים. ולמה לר"ש לא יצטרפו לקדשי קדשים ויאסרו לזרים? אלא ודאי מזה שלא אמר ר"ש שמותר לזרים אלא בפיגול ונותר של קדשים קלים, דבר שזריקה מתרתו, ולא בפיגול ונותר בדבר שאין זריקה מתרתו כקדשי

קדשים, מכאן שבקדשים קלים הואיל והן מותרין אחר זריקה אפילו לפני זריקה אין לוקין עליהן משום זרות. רבי יוסי **אמר**, לא אמרו אלא פיגול ונותר **של קדשים קלים** לאחר זריקה. **ולמה לא אמרו קדשים קלים לפני זריקה? והרי פיגול ונותר לאחר זריקה, כלפני זריקה הן? שהרי הזריקה לא מועילה כלום.** לאיזה דבר נאמר פיגול ונותר של קדשים קלים לאחר זריקה, **מכאן אתה למד שלפני זריקה אף לר"ש מצטרפים לקדשי קדשים ואסורים לזרים** הואיל וקדשים קלים לפני זריקה **אסורים לזרים ולוקין עליהן משום זרות.** אבל אחר זריקה **אין לוקים עליהם משום זרות.** אמר רבי אבין. לישן מתניתא מסייע לרבי יוסי **דתנן, כתיב [דברים יב יז] לא תוכל לאכול בשעריך וכו' וכל נדריך אשר תידור ונדבותיך זו תודה ושלמים, שאם אכל מהן לפני זריקת דמים לוקה. תנן, בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאוו אסור לטמאים ומותר לטהורים.** רבי שמעון בן לקיש אמר אף זה במחלוקת, **דר"ש סובר אין ק"ק וקדשים קלים מצטרפים לאסור לטמאים.** רבי יוחנן אמר דברי הכל. וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש. **לא כן תנן, התרומה, ותרומת מעשר של דמאי, החלה, והביכורין, עולין באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה, וצריך להרים. וסברן מימר למי נצרכה? לרבי שמעון. אף על גב דרבי שמעון אמר אין איסורים משתי שמות מצטרפין. מודי הכא שכולהן משם תרומה ומצטרפין. אף הכא יצטרפו דכולהן אסורים משום טומאה בקדשים?** סבר רבי שמעון בן לקיש כהדא. דתני בר קפרא, **דתני בר קפרא. חתיכה [דף טז עמוד ב] של קודשי קדשים ושל קדשים קלים שנתבשלו עם החתיכות.** רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרין: *קן שיש ברייתא מפורשת שאמרת שר"ש חולק*

הדרן עלך פרק התרומה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ג הלכה א

מתני': בגד שצבעו בקליפי ערלה, ידלק. נתערב באחרים, כולן ידלוקו דברי רבי מאיר. וחכמים אומרין, יעלו באחד ומאתים:

גמ': תנן, בגד שצבעו בקליפי ערלה, **ידלק. מניין שקליפי ערלה אסורים?** כתיב [ויקרא יט כג] וערלתם ערלתו את פריו. אית תניי תני בסמוך לפיריו. אית תניי תני בעורל את פיריו. מאן דאמר **בסמוך** את פיריו, קליפין וגרעינין במשמע. מאן דאמר **בעורל** לפיריו, קליפין במשמע ולא גרעינין. *והא ק"ל דאף גרעינים אסורים. אי הכי גרעינין מניין? הוי סופך מימר את פיריו בסמוך לפיריו שסוברים את שני הדרשות.* אית דבעי נישמענה מן הדא וערלתם ערלתו את פיריו. דבר שהוא עורל את פיריו, **זה הקליפה.** ופיריו עורלו, זה הגרעין. אמר רבי אבהו בשם רבי **אלעזר.** כל מקום שנאמר לא תאכל, לא תאכלו, לא יאכלו. את תופס איסור הנייה כאיסור אכילה. עד שיבוא הכתוב ויפרש לך **שמותר בהנאה,** כשם שפירש לך באבר מן החי ובנבילה. מה פירש לך באבר מן החי? [שמות כב ל] ובשר בשדה טריפה לא תאכלו, **לכלב תשליכון אותו.** ומה פירש לך בנבילה? [דברים יד כא] לא תאכלו כל נבילה, לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה. **מכאן אתה למד שכל מקום שנאמר איסור אכילה אף הנאה במשמע שהרי למה היה צריך פסוק להתיר נבלה לכלב וכו' מה אסרו לכלב? אלא ודאי משום שכל מקום שנאמר איסור אכילה גם הנאה נאסרה, ובאה התורה והתירה להנות מטרפה ולהשליך אותה לכלב.** והא כתיב [ויקרא ז כג] כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו. מעתה אתה תופס איסור הנייה באיסור אכילה ויהיה **חלב אסור בהנייה?** והרי ק"ל *שחלב מותר בהנאה?* שנייא היא דכתיב [שם כד] וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו. **שהתירה תורה הנאת חלב.** והכתיב [דברים יב טז] רק את הדם לא תאכלו. מעתה את תופס איסור הנייה כאיסור אכילה ויהיה **הדם אסור בהנייה?** שנייא היא דכתיב [דברים יב טז] על הארץ תשפכנו כמים. מה מים מותרים בהנייה, אף הדם מותר בהנייה. והכתיב [בראשית לב לג] על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. ויהיה **גיד הנשה אסור בהנייה?** אמר רבי אבהו קיימתייה **מגיד הנשה של נבילה. דשהרי התורה התירה לתת לגר נבלה ומשמע אפילו עם גידה.** והכתיב [ויקרא כג יד] ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו. ויהיה **חדש אסור בהנייה?** אמר רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסי. שנייא היא, שקבע לו הכתוב זמן. והכתיב [שם יא מב] לא תאכלום כי שקץ הם?. אמר רבי מנא. **כתב הם. ומיעט איסור הנייה שבו.** רבי אבהו **אמר** בשם רבי יוחנן. העושה איסופלנית משור הנסקל,

או מחמץ שעבר עליו הפסח, אינו לוקה. שאין לא תעשה שלו מחזור **מהתורה שאסור בהנאה** אף שכתוב לא יאכל אן לוקים על הנאתו. מכלאי הכרם, לוקה. דאמר רבי חנינא **כתיב** [דברים כב ט] פן תוקדש **המלאה**. פן תוקד אש. מערלה צריכה. עשה לרחקו מהנאה **כתיב**. שנאמר וערלתם ערלתו, שבא לאסור הנאה בעשה. לא תעשה לאוכל כתיב, **שנאמר לא יאכל**, לא תעשה לרחקו לא כתיב. מתניתא פליגא על רבי יוחנן. **דתנן**, ממשמע שנאמר [שמות כא כח] סקול יסקל השור. וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה? ומה ת"ל לא יאכל את בשרו? להודיעך שכשם שהוא אסור [דף יז עמוד א] באכילה, כך אסור בהנייה. מה עביד לה רבי יוחנן? פתר לה כשקדמוהו הבעלים ושחטוהו, עד שלא נגמר דינו. רבי זעירה בעא קומי רבי אבהו. הכא את אמר **בשם רבי אלעזר הכין דלא יאכל אף איסור הנאה במשמע**. והכא את אמר הכין **שרבי אלעזר אמר בשם רבי יוחנן שאן לוקים על שור הנסקל וחמץ בפסח אף שכתוב בשניהם לא יאכל?** אמר ליה. חדא משמיה דרבי אלעזר וחדא משמיה דרבי יוחנן. רבנין דקיסרין ורבי אבהו אמרו בשם ר' יוחנן. כל מקום שנאמר לא תאכלו, אין את תופס איסור הנייה כאיסור אכילה. בניין אב שבכולן [ויקרא ו כג] וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש, לא תאכל, באש תשרף. **מזה שאמרה תורה באש תשרף למרות שכבר נאמר בפסוק איסור אכילה, משמע שאיסור אכילה אינו כולל איסור הנאה**. תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן ממשמע שנאמר [שם ז כג] כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו. לאיזה דבר נאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה? בא להודיעך אפילו למלאכת הגבוה. **משמע שלהתירו בהנאה להדיט, אן צורך בפסוק**. ממשמע שנאמר [דברים יב טז] רק הדם לא תאכלו. **אם כן לאי זה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמים?** מה המים מכשירין, אף הדם מכשיר. ממשמע שנאמר [שם יד כא] לא תאכלו כל נבילה. לאיזה דבר נאמר לגר אשר בשערך תתננה ואכלה? בא להודיעך שגר תושב אוכל נבילות. ממשמע שנאמר [שמות כב ל] ובשר בשדה טריפה לא תאכלו. לאיזה דבר נאמר לכלב תשליכון אותו? אותו אתה משליך לכלב, ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה. **מתניתין** מסייע לדין, ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייע לרבי יוחנן **דתנן**, **כתיב** [שם יג ג] לא יאכל חמץ. לעשות את המאכיל כאוכל. אתה אומר לכך, או אינו אלא לאוסרו בהנייה? כשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ, למדנו שהוא אסור בהנייה. הא מה ת"ל ולא יאכל חמץ? לעשות את המאכיל כאוכל, דברי רבי יאשיהו. רבי יצחק אומר, אינו צריך. מה אם שרצים קלים, עשה בהן את המאכיל כאוכל. חמץ חמור, אינו דין שנעשה בו את המאכיל כאוכל? הא מה ת"ל לא יאכל חמץ? לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה. בגין דכתיב לא יאכל. הא מלא תאכל, לית שמע מינה כלום. והדא מסייע לרבי יוחנן. פשיטא **אם השתחוה לקרקע**, שאין הקרקע נאסר. **שנאמר אלהיהם על ההרים, ולא ההרים אלהיהם. מכאן, כל שאין לאדם בו תפיסת יד אינו נאסר**. צר צורה בקרקע נאסר. צבע דבר שיש בו רוח חיים מהו? אילו השתחוה לו לא אסור, מפני שצבעו אסור? **מוכין שצבעו צריכה. דכיוון שאינו אלא לתנו בתוך הכר אולי אן צבעו חשוב לאסור**: בגד גדול שצבעו על מנת לחותכו, מה את עביד לה? כמוסגר או כמוחלט? **דתנן, בגד שנראה בו נגע והוסגר, אם בזמן היותו מוסגר** שעדיין לא הוחלט לטומאה **חתך את הבגד לחתיכות ועשה ממנו מוכין, כיון שבטל ממנו דין בגד פקעה הטומאה. ואם כבר הוחלט, אין זה מועיל**. אין תעבדיניה כמוסגר, מותר. אין תעבדיניה כמוחלט, אסור. צבעו בערלה וחזר וצבעו בחולין והקדיח? נאמר, אם היה צריכה לצביעה הראשונה שהיה בה כדי לצבעו. אסור. ואם לאו, מותר. צבעו בקליפי אגוז של חולין די צרכו, וחזר וצבעו בקליפי אגוז של ערלה והקדיח. מאן דאמר נותן טעם לפגם מותר, אופי הכא מותר. ומאן דאמר נותן טעם לפגם אסור, אופי הכא אסור. צבעו בקליפי אגוז של ערלה **ושל חולין ואן בחולין להעלות באחד ומאתים**. וחזר וצבעו בקליפי רימון של חולין **האם מצטרפים להעלות את הערלה?** ייבא כהדא **דתנן**. עגולי דבלה הגדולים מעלין את הקטנים. והקטנים מעלין את הגדולים. רב הונא אמר. כיני מתניתא. **דאזלין תמיד לקולה. והגדולים מעלים את הקטנים במשקל**. הקטנים מעלין את הגדולים במניין. **ואף כאן קליפי רימונים יצטרפו להתיר. שניא היא, דתמן מין במינו**. ברם הכא, מין [דף יז עמוד ב] בשאינו מינו. צבעו בקליפי אגוז של ערלה, וחזר וצבעו בקליפי אגוז חולין אבל מין אחר שצבעו שונה. ייבא כהדא. **דתנן**, ר' יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות, והלבנות מעלות את השחורות. אף כאן מן אגוז שונה יצטרף. **שניא היא, דתמן הוא ראוי לחתכן ולא יהיה הבדל בניהם**. ברם הכא, אינו ראוי לחתכו. מה דמי לה? צבע גזים וגזיזות של צמר. אמר רבי יוסי בי רבי בון. מה דמי לה? בגד גדול שצבעו על מנת לחתכו מיעבדיניה דורדסין לבדים: אמר רבי יוחנן. סממנין בסממנין כגון קליפי אגוז, בטילין במאתים. מי צבעים במי צבעים, בטילין

ברוב, שאן זה גוף הערלה אלא הנאת ערלה. אמר רבי אבא בר ממל. הניית ערלה בטילה ברוב. מתניתין פליגא על דרבי אבא בר ממל. דתנן, תבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק. אף שאן כאן את גוף האיסור אלא רק הנאת איסור. פתר לה, שהתערבה קדירה בקדירות. שדין ביטול ברוב שייך רק בנתערב לח בלח, כגון מי צבעים במי צבעים שהאיסור אינו בעין. אבל קדירה בין קדירות שהקדירה האסורה ניכרת, אינה בטלה אלא במאתיים. רבי יוסי בעי. מיסבר סבר רבי אבא בר ממל, שמותר לעשות כן בתחילה, לא לשעבר? אבל לכתחילה אף רבי אבא בר ממל אוסר לצבוע בערלה אם לא בטל במאתיים. מיי כדון ומה הכלל בתערובת של הנאת ערלה בהיתר? אם יש בו כדי לצבוע, את רואה את ההיתר כמי שאינו. ואותו האיסור שיש בו כדי לאסור אוסר. אם אין בו כדי לצבוע. את רואה את ההיתר כמי שאינו. ואותו האיסור שאין בו כדי לאסור אם יש רוב היתר מותר. תמן תנינן. אלו דברים של גוים אסורין, ואיסורן איסור הנייה. היין, והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין, וחרס הדרייני. אמר רבי זעירה בשם רבי ירמיה, דרבי מאיר היא. דתני, חרס הדרייני אסור, ואיסורו איסור הנייה דברי רבי מאיר. מה אן קיימין? אם כשנתנו בתבשיל, דברי הכל אסור. אם כשמכרו חוץ מדמי יין נסך שבו, דברי הכל מותר. אלא כי אן קיימין, כשנתנו על גבי תבשיל וריח היין שבחרס נכנס בתבשיל. וחולקים אם ריחא מלתא היא אם לא. מהו לסמוך בו כרעי המיטה? רבי אלעזר אומר אסור. רבי יוחנן אמר מותר. רבי יונה בעי קומי רבי [דף יח עמוד א] זעירא. ההן בגד דתנינן הכא שצבעו בקליפי ערלה ונאסר בהנאה. מהו לסמוך בו את המיטה? ואיקפד לקיבליה. אמר ליה. אפילו למאן דאמר תמן בחרס הדרייני מותר, הכא בבגד אסור. תמן, אין איסורו ניכר. ברם הכא, איסורו ניכר. אמר רבי חגי. כד נחתית מן אילפא, שמעית קליה דרבי יעקב בר אחא יתיב מתני. בגד שצבעו בקליפי ערלה, ידלק. ותנינן תמן גבי ע"ז, נטל הימנה כרכר, אסור בהנייה. ארג בו את הבגד, אסור בהנייה. יין נסך שנפל לבור, כולו אסור בהנייה. והא תנינן, רבן שמעון בן גמליאל אומר. ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו. ולמה בגד שצבעו בקליפי ערלה או שנארג בעזרת כרכר שניטל מע"ז למה לא התיר ר"ש שימכר הבגד חוץ מדמי הצבע שבו? אמר רבי אחא בר יעקב. רבי חגי קשתיה רבי חגי קיימה. מיי כדון? תמן אין דרך בני אדם ליקח יין מן הגוי. ברם הכא, דרך בני אדם ליקח בגד מן הגוי: שמא יחזור ישראל ויקח מהם.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ג הלכה ב

מתני': הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה, וארגו בבגד ואין ידוע אי זה הוא. רבי מאיר אומר, ידלק הבגד. וחכמים אומרים, יעלה באחד ומאתים. האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד, ידלק הבגד. משיער הנזיר ומפטר חמור בשק, ידלק השק. ובמוקדשים, מקדשין בכל שהן:

גמ': תנן, הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וכו'. מאן תנא דסיט מידה חשובה ואינו בטל במאתיים? רבי מאיר. ברם כרבנין, הוא סיט הוא פחות מסיט ובטל במאתים. רבי יוסי בי רבי בון אמר לה בשם רבי יוחנן. ורבי יסא אמר בשם ר' יוחנן. צמר בכור שטרפו, בטל ברוב. רבי חייא ציפורה אייתי קומי רבי אימי. ליטרא צמר בכור שטרפו בשמונה של התר ולא הורי ליה להתר כרבי יוחנן. משום דאמר רבי יסא והלא מתניתא היא. שהרי המשנה אמרה האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד. משמע שאפילו מלא הסיט לא בטל ברוב. אמר ליה, אילו איתתבת [דף יח עמוד ב] תמן כשרבי יוחנן אמר את דבריו, אית הוות יאות שאף הוא היה חוזר בו. תמן תנינן. אלו הן הנשרפין וכו' ותנינן אלו הן הנקברין שיער נזיר ופטר חמור וכו'. הכא את אמר שער נזיר ופטר חמור ישרפו דתנן ידלק השק והכא את אמר יקברו? אמר רבי יוחנן. כאן בשק, כאן בשיער. מה בין שק מה בין שיער? אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל. שק מצוי לחטט אחריו ואם יקברנו יכולים לבוא לידי תקלה. שיער אין מצוי לחטט אחריו. רבי שמעון בן לקיש אמר, כאן במקדש כאן בגבולין. שבזמן המקדש ששיער נזיר היה נשרף, שנאמר (במדבר ו, יח) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים. אף אם עשה שק מהשיער ישרף. אבל אם גילח בגבולין לא היה נשרף אלא נקבר. רבי יוסי בי רבי חנינא אומר. כאן בנזיר טהור ששערו טעון שרפה, כאן בנזיר טמא. והתנינן פטר חמור. אית לך מימר

כאן במקדש כאן בגבולין? או כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא? אלא כדשנין מעיקרה, כאן בשק כאן בשיער. אמר רבי יוסי בי רבי בון. הן דתימר פטר חמור ישרף, שערו. שאינו כלה בקבורה. הן דתימר יקבר, גופו: תנן, ובמוקדשין מקדשין כל שהן. אמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן. הדא דתימר שבקדשים אפילו פחות ממלא הסיט, זה רק, בקדשים שיש להן מתירין. אבל בקדשים שאין להן מתירין, צריכין סיט. התיב רבי יוסי והא מתניתין היא דתנן, האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד. ובכור לאו כקדשים שאן להן מתירין הוא? ומה בה רבי יוחנן לחדש? תנן התם, היה רבי מאיר אומר את שדרכו למנות מקדש. וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד. ורבי עקיבא אומר שבעה. ואלו הם אגוזי פרך, רמוני בדן, וחביות סתומות, וחולפות תרדין, וקולסי כרוב, ודלעת יונית. רבי עקיבא אומר, אף ככרות של בעל הבית. ופליגי ביה. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. חד אמר, לדברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשין. וחרנא אמר, לדברי רבי מאיר כל הדברים מקדשין. תנן, האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד, ידלק הבגד. משיער הנזיר ומפטר חמור בשק, ידלק השק. אית דתני לה בשם רבי מאיר. ואית דלא תני לה בשם רבי מאיר. מאן דתני לה בשם רבי מאיר. אית ליה עשרה דברים מקדשין. הני שישה שמנו חכמים. ובגד שצבעו, ומלא הסיט מקליפי ערלה, וחבילי תלתן והסיפא של משנתו, הרי עשרה. מאן דלא תני לה בשם רבי מאיר מנין אית ליה עשרה דברים מקדשין הרי יש רק תשעה? רבי מאיר כר' עקיבא דרבי עקיבא אמר אף ככרות של בעל הבית:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ג הלכה ג

מתני': תבשיל שבישלו בקליפי ערלה, ידלק. נתערב באחרים [דף יט עמוד א] יעלה באחד ומאתים. תנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת, תידלק הפת. נתערבה באחרות, תעלה באחד ומאתים:

גמ': אבא בר ירמיה וכהנא בר ירמיה אמרו בשם שמואל. רבי אבא ורבי חייא אמרו בשם רבי יוחנן. גחלי ערלה שעיימו, הרי אלו מותרות. ולא מתניתא היא דתניא, אם חדש יותץ, אם ישן יוצן אפה ובשל בגחלים מותר. אז מה בא רבי יוחנן לחדש? רבי חנניא אמר, לית כן שלא גורסים בבריתא אפה ובשל בגחלים מותר. אלא רבי יוחנן הוא שחידש הלכה זו. רבי מנא אמר, אית כן ואף על פי כן צריך את דברי רבי יוחנן, כיוון שבבריתא לא מדובר בגחלים של ערלה שהדליק בהם, אלא בשהביא עצים לחים של התר, ונגבם ויבשם בקליפי ערלה ובהם אפה שההנאה מהערלה היתה עקיפה. אבנים מנוגעות שעשאן סיד. אית תניי תני, עלו מטומאתן. ואית תניי תני, לא עלו מידי טומאתן. מאן דאמר עלו מידי טומאתן, הרי אלו מותרות. ומאן דאמר לא עלו מידי טומאתן, הרי אלו אסורות. אפילו כמאן דאמר עלו מידי טומאתן, הרי אלו אסורות. דכתיב [ויקרא יד מד] צרעת ממארת. תן בו מאירה ואל יהנה ממנו. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. כל הנשרפין אפרן מותר, חוץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה. התיב רבי חייא בר יוסף קומי רבי יוחנן. הרי אפר הבית, הרי אינו בא מחמת עבודה זרה ואת אמר אסור? אמר ליה, שנייה היא דגמר נתיצה נתיצה מע"ז: נאמר כאן ונתץ את הבית. ונאמר בע"ז ונתצתם את מזבחותרם. מה כאן אפר אסור, אף כאן אפר אסור.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ג הלכה ד

מתני': מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם, ידלקו. נתערבו באחרים, כולן ידלקו דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, יעלו באחד ומאתים. שהיה רבי מאיר אומר, את שדרכו להימנות מקדש. וחכמים אומרים, אין מקדש אלא ששה דברים. ורבי עקיבא אומר, שבעה:

גמ': **תנן, מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם, ידלקו.** וכמה היא חבילה? עשרים וחמישה זירין. אמר רבי יונה מה שנאמר שמיטה נטמאת חבילה ונטהרת חבילה הכוונה ארבע שני ארוכות המיטה ושני הקצרות. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. חד אמר, לדברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשין. וחרנא אמר, לדברי רבי מאיר כל הדברים החשובים שבני אדם מוכרים במנין מקדשין. רבי יעקב בר אחא אמר שמועתא. מתניתין פליגא על מאן דאמר דברי ר' מאיר כל הדברים מקדשין. דתנין תמן. כל כלי שניקב כמוציא רימון נטהר מטומאתו. הרימון שאמרו, לא קטן ולא גדול אלא בינוני. ולמה הוזכרו רמוני בדין, ללמדך שרמוני בדין מקדשים בכל שהן. דברי ר"מ. ר' יהודה אמר, לא הוזכרו רימוני בדין וחצירי גבע, אלא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום שחזקתן מארץ ישראל וגדלים אצל גויים. וקשה למ"ד כל שדרכו למנות מדוע רק רמוני בדין מקדשים. ושאר כל הרימוני אין דרכן להימנות? אלא רימוני בדין על ידי שהן חביבין דרכן להימנות שאר כל הרימוני על ידי שאין חביבין אין דרכן להימנות:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ג הלכה ה

מתני': ואלו הן. אגוזי פרך. ורימוני בדין. חביות סתומות. וחילפות תרדין. וקילחי כרוב. ודלעת יונית. רבי עקיבה אומר, אף ככרות של בעל הבית. הראוי לערלה ערלה, הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם.

[דף יט עמוד ב] גמ': אגוזי פרך. רבי יונה בעי, הא שקידי פרך לא? חביות סתומות. מתניתא בסתומה בין הסתומות. אבל סתומה בין הפתוחות ונפתחה, כיון שנפתחה שוב אינה חשובה. או פתוחה בין הסתומות ונסתמה כיון שתחילה הייתה פתוחה. צריכות שיעור אחר. היאך אפשר לפתוחה אצל הסתומות הרי היא ניכרת? א"ר זעירא. תיפתר, בנחשבת פתוחה אצל החנוני, שהיא כסתומה אצל בעל הבית. שדרך החנוני לסתום בטיט ובעה"ב רק במגופה. וסתומת בעה"ב אצל חנוני כפתוחה ואינה חשובה. לכן חבית של חנוני שהייתה סתומה כדרך שבעה"ב סותם ונתערבה בין חביות סתומות של בעל הבית, בטלה, כיון שאצל החנוני אינה חשובה כסתומה. והתני ונסתמה? תיפתר שחזר בעל הבית ונטלה קנה. וקמ"ל שכיון שאצל החנוני נחשבה פתוחה ובטלה, אף כשחזרה אצל בע"ה בטלה. ודלעת יונית. אמר רבי קריספא בשם רבי יוחנן. כל אילין קיריאי וקורותא דאנן אכלין, דלעת יונית אינון. תנן, הראוי לערלה ערלה, הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם. רבי יונה בעי. ולמה לית אנן אמרין הראוי לתרומה? אמר ליה רבי יוסי. תרומה נוהגת בכל אגוזי פרך. ורימוני בדין. חביות סתומות. וחילפות תרדין. וקילחי כרוב. ודלעת יונית. ערלה וכלאים אינם נוהגים בכל:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ג הלכה ו

מתני': נתפצעו האגוזים, נתפרדו הרימונים, נפתחו החביות, נחתכו הדלועין, נתפרשו הככרות, יעלו באחד ומאתים:

גמ': תני, נפלו ואחר כך נתפצעו. בין שוגג בין מזיד לא יעלו, דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר. בין שוגג בין מזיד יעלו. רבי יוסי אומר. שוגג יעלו, מזיד לא יעלו. מה טעמא דרבי מאיר? קנסו בשוגג מפני מזיד. מה טעמא דרבי יודה? כבר קנסו בידו, שהפצועים נמכרין בזול. מה טעמא דרבי יוסי? כיי דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. כל האיסורין שריבה עליהן. שוגג מותר, מזיד אסור. אמר רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיא. היו לפניו מאה וחמשים חביות. ונפלה לתוכן חבית אחת של תרומה. נתפתחו מאה. מאה מותרות דממה נפשך, אפילו אם האיסור ביניהן, עולה באחד ומאה. וחמשים אסורות. והשאר, לכשיפתחו יהו מותרות. אמר רבי זעירא. לא אמרו, אלא לכשיפתחו. הא לפתוח לכתחלה, אסור. דבי ר' ינאי שאלין. דלעת ששלקה בבית אביה כשהיא מחוברת לאדמה. כיון שבישול קובע למעשרות, מהו שתטבול למעשרות? לוי שאל. מאחר ששלקה מהו שתטמא אוקלין? [דף

כ עמוד א] **האם כיוון ששלקה כמחותכת היא ומטמא טומאת אוכלין?** מילתיה דשמואל אמר, שהיא מטמא טומאת אוכלין. דאמר רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל. תאנים וענבים שצימקו באביהן כשהם מחוברים לאילן, מטמאין טומאת אוכלין. והרודה מהן בשבת, חייב משום קוצר שתולש דבר מגידולו: נתפרסו ככרות יעלו באחד ומאתים.. **מתניתין דר' עקיבה**. דר' עקיבה אמר, אף ככרות של בעל הבית:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה

פרק ג הלכה ז

מתני': ספק הערלה בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. ובחוצה לארץ, יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט. כרם שהוא נטוע ירק, וירק נמכר חוצה לו. בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. ובחוצה לארץ, יורד ולוקט ובלבד שלא יראנו ילקוט ביד. החדש אסור מן התורה בכל מקום. והערלה הלכה. והכלאים מדברי סופרים:

גמ': **תנן, ספק הערלה בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. ובחוצה לארץ, יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט.** איזו ספק הערלה? כרם של ערלה וענבים נמכרות חוצה לו. בארץ ישראל אסור, ובסוריא מותר. אמר רבי יודן. אף זה ספיקו אסור בסוריא. איזו ספק המותר בסוריא? כרם של ערלה, וכרם אחר בצידו וענבים נמכרות חוצה לו. בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. **תנן, כרם שהוא נטוע ירק, וירק נמכר חוצה לו. בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. ובחוצה לארץ, יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד.** אמר רבי יודה. אף זה אסור בסוריא. איזו ספק כלאים המותר בסוריא? כרם נטוע ירק. ושדה ירק אחר בצידו. וירק נמכר חוצה לו. בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. ובחוץ לארץ יורד ולוקט, ובלבד שלא ילקוט ביד. אמר רבי יודן. עוד היא כקדמייתא, יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט: החדש אסור מן התורה בכל מקום: מתניתא דרבי אליעזר, דתנינן תמן. כל מצוה שאינה תלויה בארץ, נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. וכל מצוה שהיא תלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ, חוץ מן הערלה ומן הכלאים. רבי אליעזר אומר, אף החדש. מה טעמא דרבי אליעזר? **דכתיב** [ויקרא כג יד] בכל מושבותיכם. בכל מקום. בין בארץ בין בחוצה לארץ. מה מקיימין רבנין טעמא דרבי אליעזר? בכל מושבותיכם, בחדש **שכאן שיצא לחוץ לארץ**. רבי יונה בעי קומי רבי יוסי. ולמה לא תנינן אף החלה עמהן? אמר ליה. לא אתינן מתניה אלא דבר שהוא נוהג בישראל ובגוים. וחלה אינה נוהגת אלא בישראל. **דכתיב** [במדבר טו כ] ראשית עריסותיכם, ולא של גוים: והערלה הלכה. **מאי הלכה? שמואל** אמר, כהלכות המדינה **שנהגו כך ואינו מהתורה**. רבי יוחנן אמר, הלכה למשה מסיני. רבי יסא בעי קומי רבי יוחנן. הלכה למשה מסיני ואת אמר הכין **שספק מותר?** אמר בשעה שניתנה הלכה, כך ניתנה **שיהיה ודאה אסור ספקה מותר**. אמר, אילו לא סלקית לארץ ישראל אלא לשמוע דבר זה,

דיי: תנן, והכלאים מדברי סופרים: שמואל אמר בכלאי הכרם. **שכיוון שבא"י אסורים בהנאה, בחו"ל אסרו באכילה**. הא בכלאי זרעים **שבארץ מותרים בהנאה, בחו"ל מותר**. ר' יוחנן אמר, בכלאי הכרם. הא בכלאי זרעים אסור **בחו"ל מהתורה**. אמר רב הונא [דף כ עמוד ב] כד נחתון מערבאי דתמן, אמרונה בשם רבי יוחנן וקיימנוה **מדכתיב** [ויקרא יט יט] את חקוטי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. הקיש כלאי זרעים לכלאי בגדים וכלאי בהמה. מה כלאי בגדים וכלאי בהמה שאין תלוין בארץ, ונוהגין בארץ ובחוץ לארץ. אף כלאי זרעים. אף על פי שהן תלוין בארץ, נוהגין בארץ ובחוצה לארץ. חד בר נש זרע חקליה שעורין ולפת. עבר חנין גוביתא, ועקרין. אתא עובדא קומי שמואל, וקנסיה. תני אין עושין עם ישראל בכלאים, אבל עוקרין עמו בכלאים, מפני שהוא ממעט בעבירה. תני, אין עושין עם הגוי בא"י בכלאים. בין בכלאי הכרם, בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל. כגון באינה, ובאימה, ובחברותיה, עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ, **כך כלאים בחוץ לארץ. וקשה, הרי אמרתה שעושים עם העכו"ם בחו"ל ולא בא"י** אז אך אתה אומר שכשם שכלאים בארץ, כך כלאים בחוץ לארץ. שמואל שסובר שכלאי זרעים בחו"ל מותר פתר מתניתין. אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ. בין בכלאי הכרם, בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל. כגון באינה, ובאימה, וחברותיה, עושין עמהן **בכלאי זרעים. אבל לא בכלאי הכרם. דכשם שכלאים בארץ, כך כלאים בחוצה לארץ. בכלאי הכרם. הא כלאי זרעים, מותר**. ר' יוחנן

שסובר שכלאי זרעים בחו"ל אסורים מהתורה פתר מתניתא. אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ. בין בכלאי כרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל. כגון באינה, ובאימה, וחברותיה. עושין עמהן **בכלאי הכרם. אבל לא כלאי זרעים דכשם שכלאים בארץ ישראל. כך כלאים בחוצה לארץ. בכלאי הכרם, הא בכלאי זרעים אסור:**

הדרן עלך פרק בגד שצבעו וסליקא לה מסכת ערלה